

STATISTIKA&MY

MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

05/2013 - ROČNÍK 3

SENIOŘI V ČESKU

17

STATISTICI OCENILI LUBOMÍRA CYHELSKÉHO

4

ŽIJEME DÉLE A ZDRAVĚJI?

34

CZSO.CZ
na tabletu i v mobilu

Editorial

Před více než dvěma lety se vedení úřadu rozhodlo nahradit publikaci Zpravodaj ČSÚ, která měla věstníkový charakter, novým periodikem Statistika&My. Jsem velmi rád, že již druhý ročník časopisu Statistika&My zaujal hodnotící porotu prestižní soutěže Zlatý středník natolik, že jeho vydavatele pozvala na pódium pražského Obecního domu mezi vítěze. Statistika&My totiž získala 3. místo v kategorii Nejlepší časopis státní, veřejné a neziskové sféry!

Ocenění mne těší o to více, že cenu ČSÚ předali skuteční profesionálové – oborové sdružení PR Klubu. Patří našim zaměstnancům úřadu, neboť pouze oni jsou jeho tvůrci. Jen pro zajímavost: v loňském roce napsal článek do našeho časopisu každý desátý zaměstnanec.

Co je však úspěch časopisu ve srovnání s celoživotní prací profesora Lubomíra Cyhelského? Pro osvětu statistiky udělal mnohem více než kdokoli jiný z nás. Na jeho přednášky chodily generace dnes špičkových odborníků ve statistice, řada z nich jsou zaměstnanci ČSÚ, kteří na něj dodnes s láskou vzpomínají, i když jim za katedrou neodpustil žádnou neznalost. Poslední dubnový den byl proto vynikající vysokoškolský pedagog právem oceněn za přínos v oblasti národní i mezinárodní statistiky. Obdržel historicky první cenu předsedkyně Českého statistického úřadu a rektora Vysoké školy ekonomické v Praze. Podrobnosti o této události přinášíme v tomto vydání.

Panu profesoru Lubomíru Cyhelskému jménem tvůrců časopisu gratuluji. A vám, čtenářům Statistika&My, přeji inspirativní čtení květnového čísla a slibuji, že náš tým udělá všechno, co bude v jeho silách, aby se prostřednictvím periodika šířilo povědomí o kvalitní práci zaměstnanců Českého statistického úřadu.

Michal Novotný
šéfredaktor

Statisticy ocenili Lubomíra Cyhelského
(Jan Cieslar) **4**

ROZHOVOR

Podporujeme mladé statistiky
(s Hanou Řezankovou hovoří Michal Novotný) **12**

STATISTIKA ODVĚTVÍ

Konec roku byl nejslabší
(Jana Gotvaldová) **14**

MAKROEKONOMIKA A FINANCE

Deficit nad kritérii
(Marek Rojíček) **16**

TÉMA

Senioři v číslech (Václava Vaňková) **18**

Index závislosti v ČR a Praze (Jitka Řezníčková) **20**

Domácnosti seniorů (Pavlína Habartová) **23**

ROZHOVOR

Je důležité si uvědomit, že stárnutí je nevratný proces
(s Danielem Chytilém hovoří Jan Cieslar) **26**

ANALÝZA

Výdaje domácností na zdravotní péči
(Vladimíra Kalnická) **28**

METODIKA

Satelitní účet veřejného sektoru
(Kateřina Imříšková, Vladimír Kermiet) **30**

TRH PRÁCE A SOCIÁLNÍ STATISTIKY

Důchodci chtějí pracovat
(Marta Petráňová, Bohuslav Mejstřík) **32**

LIDÉ A SPOLEČNOST

Žijeme déle a zdravěji? (Eva Kačerová) **34**

Statistickí ocenili Lubomíra Cyhelského

Předsedkyně Českého statistického úřadu Iva Ritschelová a rektor Vysoké školy ekonomické v Praze Richard Hindls společně předali cenu za vynikající zásluhy a přínos v oblasti národní i mezinárodní statistiky. Slavnostní akt se uskutečnil poslední dubnový den v prostorách pražského sídla ČSÚ.

Jan Cieslar, tiskový mluvčí ČSÚ

prof. Ing. Lubomír Cyhelský, DrSc.

Publikoval více než 200 prací, z nichž řada je příkladem úspěšné popularizace statistiky. Je stále pedagogicky činný na dvou vysokých školách, kde se věnuje zejména výuce doktorandů.

Roku 1950 byl komisařem při sčítání lidu, poté pracoval na tehdejší Státní úřadě statistickém. V letech 1952–2002 působil na katedře statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze (VŠE). Patřil k zakládajícím členům katedry a téměř třicet let ji i vedl.

V roce 1958 získal na VŠE titul kandidáta věd v oboru ekonomická statistika, v roce 1961 zde habilitoval. O sedm let později byl jmenován profesorem, titul doktora věd pak získal v roce 1981. Působil i ve významných akademických funkcích. Byl též členem statistických rad. V 60. letech se podílel na aktivitách spojených se snahou o změnu nežádoucího sepeřít statistiky se státní kontrolou.

Spolupracoval na vzniku časopisu Statistika, byl též vedoucím redaktorem sborníků Statistická revue. Od roku 1976 byl členem Mezinárodního statistického institutu, v roce 1990 stál u zrodu České statistické společnosti.

Historicky prvním nositelem ceny se stal prof. Ing. Lubomír Cyhelský, DrSc., který většinu své kariéry zasvětil vědecké a pedagogické činnosti a přispěl k výchově řady českých i slovenských statistiků.

„Předání ceny není jen prvním oceněním osoby, která velmi významným způsobem přispěla k rozvoji české statistiky. Je rovněž vyjádřením uznání široké veřejnosti panu profesorovi za jeho velký přínos při výchově několika generací našich odborníků,“ uvedla předsedkyně Českého statistického úřadu Iva Ritschelová.

Nová tradice

Za vznikem ceny stála především snaha ocenit vynikající zásluhy a přínos jednotlivců na poli národní i mezinárodní statistiky. „Cenu lze však i chápat jako jeden z kroků v rámci popularizace statistiky. Na jedné straně je nástrojem prezentace úspěchů statistiky, na straně druhé pak prostředkem vyjádření odborného uznání,“ vysvětluje Richard Hindls, rektor Vysoké školy ekonomické v Praze. Datum udělení ceny nebylo zvoleno náhodně. Na 30. dubna totiž připadá výročí narození matematika a všestranného vědce Carla Friedricha Gause, který značně obohatil i statistickou vědu.

Jméno profesora Cyhelského je spjata zejména s katedrou statistiky na VŠE, kde působil plných padesát let. Výraznou stopu ale zanechal i na dnešním Českém statistickém úřadě. „V roce 1965 stál pan profesor

u zrodu dvouletého postgraduálního statistického studia pro pracovníky státní statistické služby. Kurz běží dodnes a za čtyřicet osm let jeho trvání jej absolvovalo přes tři sta studentů, z toho dvě stě zaměstnanců Českého statistického úřadu,“ připomíná Iva Ritschelová.

„Ocenění je pro mne velmi významné. Přichází z rukou odborníků a profesionálů a velice si toho vážím,“ reagoval bezprostředně po udělení ceny Cyhelský.

Připomněl pak zejména šťastnou možnost věnovat se celý život oboru, který mu přináší radost a také štěstí na výborné pedagogy a kolegy. „Významná část ocenění náleží právě a také jim,“ dodal.

Lubomír Cyhelský rovněž shrnul své „pětašedesátileté manželství se statistikou,“ kdy ho ke studiu právě tohoto oboru přivedla vlastně náhoda.

„Hledal jsem obor, kde bych co nejvíce vystačil s matematikou. Statistika, aniž bych o ní předtím mnoho věděl, toto splňovala. A tak se postupně z člověka původně statisticky negramotného zrodil statistik,“ připomněl s úsměvem Cyhelský.

Návrh na udělení ceny jednoznačně odsouhlasila Česká statistická rada na konci března tohoto roku. Je příznačné, že vůbec první udělená cena je spojena s rokem 2013, který byl vyhlášen Mezinárodním rokem statistiky.

Český statistický úřad v letošním roce připravuje řadu akcí, které jsou zaměřeny na popularizaci statistiky a šíření statistické gramotnosti. ■

Slavnostnímu předání ceny z rukou předsedkyně ČSÚ Ivy Ritschelové a rektora VŠE v Praze Richarda Hindlse (snímek nahoře) se zúčastnila celá řada hostů. Poblahopřát Lubomíru Cyhelskému přišli například emeritní předseda úřadu Edvard Outrata s manželkou (snímek zcela vlevo) či Marie Bohatá, zástupkyně generálního ředitele Eurostatu a bývalá předsedkyně ČSÚ (snímek vlevo).

SOVA TŘIKRÁT PÁLENÁ

Výtvarnou podobu Ceně předsedkyně ČSÚ a rektora VŠE za celoživotní přínos pro rozvoj a popularizaci statistiky vtiskli mistři ze společnosti Český porcelán, a. s.

Genezi vzniku uměleckého kusu v podobě porcelánové sovy sedící na knize symbolizující moudrost a vzdělanost přišel osobně představit Vladimír Feix, generální ředitel společnosti a odborník na výrobu porcelánu. „Předobrazem ceny byla původně drobná sovička vyrobená naší firmou pro velmi úspěšné bruselské EXPO. Autorem jejího návrhu je dnes již jednadvadesátiletý akademický sochař Vladimír David,“ prozradil.

Generální ředitel, který porcelánu zasvětil celý svůj profesní život a osobně v porcelánce působí již od roku 1947, přiblížil hostům i technologický postup výroby: „Samotnému zhotovení velké sovy předcházela výroba formy, která musí být o plných 15 % větší, než finální výrobek. Přesně o tolik se totiž materiál při vypalovací teplotě 1 400 stupňů zmenší.“ Připomněl, že sova je vyrobena pouze z českých surovin, kterými jsou z 50 % kaolin dá-

vající materiálu bělost, z 25 % křemen dávající tvrdost a z 25 % živec způsobující transparentci. Při druhém pálení na 900 °C dostala sova živичnou glazuru a třetí pálení pak fixovalo nápis, který je na podstavci v podobě knihy uveden.

„Je pro nás velkou ctí, že jsme mohli konečnou podobu ceně vtisknout právě my,“ dodal šéf naší druhé největší porcelánky.

JAK TO VIDÍ MIROSLAV ŠIMEK

Stárnutí není strašák

Populační stárnutí je objektivní realitou celého vyspělého světa. Obyvatelstvo stárne jak v důsledku nízké plodnosti žen, tak v důsledku prodloužení naděje dožití. Věková struktura populace ČR se vyznačuje značnými nepravidelnostmi, založenými v hluboké minulosti a často prohloubenými zásahy státu. My, rodičovská generace poloviny 70. let, pamatujeme tehdejší baby-boom, který nastal po přijetí pronatalitních opatření po roce 1970. Chlubili jsme se jednou z nejvyšších plodností v Evropě, jenže v té době už vstupovaly do věku vysoké plodnosti ženy z početných ročníků, narozené v 50. letech. Podpora rodin s dětmi měla přijít o pět let dříve, v době populační deprese. Výsledkem byl nedostatek dudlíků, shánění dětských kočárků a plen, přeplněné jesle a školky, později i třídy v základních a středních školách.

Po roce 1989 se reprodukční chování českého obyvatelstva změnilo a rychle se přiblížilo západoevropskému modelu. Pravidelně se prodloužoval průměrný věk matek, klesala jejich plodnost i počet narozených dětí až k minimu v roce 1999. Po roce 2002 novináři rádi psali o novém baby-boomu. Marně jsme vysvětlovali, že šlo jen o malou sekundární vlnu porodnosti. Od roku 2009 počet narozených znovu klesá a ani v budoucnu nelze očekávat jeho zvýšení.

V médiích a od politiků až příliš často zaznívají katastrofické scénáře budoucího stárnutí populace, zvláště ve vztahu k důchodovému systému. Místo strašení stárnutím by bylo vhodnější chápat je jako výzvu k řešení, k rozumné sociální a prorodinné politice, včetně změn na trhu práce.

Konzultace s Rosstatem

Do ústředí ČSÚ v Praze přijeli zástupci Federální statistické služby Ruska (Rosstat) konzultovat cenovou statistiku.

Za ruskou stranu jednali místopředseda Rosstatu Konstantin Laykam a dva zástupci odboru cenové statistiky, za českou Jiří Mrázek, ředitel odboru statistiky cen. Společně diskutovali o problematice sběru a zpracování cen průmyslových výrobců, stavebních prací a služeb a cen nemovitostí. Zástupci ČSÚ při této příležitosti poskytli ruským kolegům řadu cenných podkladů a informací. ■

Prezentace výsledků stavebnictví

Nepříliš pozitivní výsledky tuzemského stavebnictví představili na konci dubna na stavebních veletrzích Brno zástupci ČSÚ. Vedoucí oddělení statistiky stavebnictví a bytové výstavby ČSÚ Petra Cuřínová a ředitel odboru statistiky obyvatelstva ČSÚ Josef Škrabal seznámili zástupce médií a stavebníky s aktuálními daty o stavebnictví, bytové výstavbě a bytovém fondu v ČR a Jihomoravském kraji.

Stavební produkce loni klesla meziročně o 7,6 %. Klesá nepřetržitě od roku 2008, v současnosti ze všech odvětví ekonomiky nejvíc. Více na: <http://bit.ly/ZraN3R> ■

Jednání statistiků zahraničního obchodu

Koncem dubna se ve Vsetíně uskutečnilo jednání mezinárodní pracovní skupiny pro statistiku zahraničního obchodu. Zúčastnili se ho čeští a slovenští experti, MF Generální ředitel-

ství cel, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Statistický úřad Slovenské republiky a Finanční ředitelství SR.

Na programu byly zejména body týkající se výměny názorů na zjednodušení Intrastatu (statistického systému pro sledování pohybu zboží mezi členskými státy Evropské unie při vnitrounitním obchodu) navrhované Eurostatem v rámci programu SIMSTAT, včetně promítnutí změn do národního statistického systému. Významným bodem bylo též předání informací ČSÚ o prezentování dvojitých čísel o zahraničním obchodě zbožím a výměna zkušeností ze spolupráce odborů statistiky zahraničního obchodu obou národních statistických úřadů s odbory národních účtů a národních bank. Celní úřady informovaly o úpravách aplikací pro elektronické celní řízení i pro sběr dat Intrastat. V neposlední řadě byla pozornost věnována nástrojům a metodám ke zvýšení kvality dat. ■

Mezinárodní rok statistiky na webu ČSÚ

Český statistický úřad patří mezi jednu z téměř dvou tisíc institucí, které se připojily k celosvětové kampani Mezinárodní rok statistiky. Cílem je zvýšit povědomí veřejnosti o vlivu statistiky na téměř všechny oblasti života společnosti. Na svých internetových stránkách proto vytvořil sekci <http://bit.ly/11GHFXO>, v jejímž úvodu se nachází video s výčtem přínosů statistiky. Nejdůležitější podstránkou jsou Aktuality. Za pozornost stojí část Organizace zapojené do projektu, kde naleznete přehledný seznam všech přihlášených institucí nebo video s českými titulky. ■

Vernisáž k výstavě soutěže o nejlepší statistický plakát

Na začátku dubna se ve výstavních prostorách ČSÚ na Skalce v Praze uskutečnila vernisáž k výstavě národního kola soutěže o nejlepší statistický plakát.

Tématem letošního ročníku soutěže bylo zemědělství. Zúčastnili se ho žáci základních a středních škol.

Vernisáž zahájila předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová a prorektor VŠE Jakub Fischer. Třetí cenu v kategorii studenti narození v roce 1997 a mladší převzaly na vernisáži Lucie Hrádková a Lada Švecová za plakát s názvem Pěstování hospodářských plodin za posledních 30 let v ZD Kunžak.

Výstava nejlepších statistických plakátů potrvá do konce května, poté ji vystřídají plakáty s výsledky Minisčítání. ■

Výpisy z registru osob

Od začátku dubna vědí již všechny právnické osoby a podnikající fyzické osoby s aktivní datovou schránkou, kdo v minulém roce nahlížel do jejich údajů vedených v základním registru osob (ROS). V období od 18. března do 8. dubna o tom úřad rozeslal celkem 442 375 výpisů.

„Rozesílání záznamů vyplývá ze zákona a má čistě informativní charakter. Údaje byly generovány automaticky a podnikatel z nich pozná, která instituce se o jeho firmu zajímala a proč,“ vysvětluje Stanislav Palas, ředitel odboru statistických registrů ČSÚ.

Výčet referenčních údajů v registru vedených je podrobně uveden v § 26 zákona č. 111/2009 Sb. o základních registrech. Jedná se zejména o obchodní název, jméno a příjmení, právní formu a stav, statutární or-

gány, adresu sídla, provozovny, místa pobytu a další. Pokud má o roční výpis o využívání údajů z ROS zájem i ta osoba, která nemá dosud zřízenou či nemá aktivní datovou schránku, může se obrátit se žádostí o vyhotovení záznamu o využívání referenčních údajů v registru osob na jakékoliv kontaktní místo CzechPoint. ■

Setkání seniorů

Jako každý rok, tak i letos se v dubnu uskutečnilo v ústředí ČSÚ v Praze na Skalce pravidelné setkání bývalých zaměstnanců – seniorů. Tentokrát se jich v jídelně úřadu sešlo téměř 130. Předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová v krátkém projevu přivítala účastníky a poděkovala za pozvání odborové organizaci, která setkání zorganizovala. Přítomné pak seznámila se současnou situací v úřadu. Na závěr svého vystoupení pozvala všechny na výstavu vítězných statistických plakátů. ■

e-Government v centru dění

Začátkem dubna se v Hradci Králové konal 16. ročník konference Internet ve státní správě a samosprávě. ČSÚ na ni představil data o e-Governmentu.

V den zahájení události zveřejnil ČSÚ na svých webových stránkách publikaci „Informační společnost v číslech 2013“ (více na <http://bit.ly/HkfIJZ>, kde naleznete i prezentaci e-Government v číslech).

Program konference se dotýkal všech témat a problémů, které souvisí s rozvojem e-Governmentu, např. první zkušenosti z provozování systému základních registrů, bezpečnost informačních systémů, digitalizace a archivace dokumentů, komunikační infrastruktura veřejné správy atd. Samostatné bloky byly zase věnovány okruhům: elektronizace zdravotnictví (eHealth), turistický ruch (eTuri-

smus) a digitalizace statistických dat (GIS). Uskutečnily se ICT summit a kolokvium Rady vlády pro konkurenceschopnost a informační společnost a ICT Unie, kde se také probírala strategie Digitální Česko 2, na jejíž přípravě se významně podílel i ČSÚ údajů za ICT oblast (více na www.issc.cz). ■

Pozvánka na seminář o vzdělávání dospělých

Fakulta informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze ve spolupráci s ČSÚ, oddělením statistik vzdělávání, zdravotnictví, kultury a sociálního zabezpečení, pořádá 21. května 2012 seminář na téma vzdělávání dospělých. Akce se koná od 9:30 hod. na VŠE (nám. W. Churchilla v Praze 3). Za ČSÚ na ní vystoupí Božena Půbalová, která bude prezentovat rozšířené výstupy z mezinárodního šetření Adult Education Survey (AES), jež úřad realizoval ve spolupráci s Eurostatem. Dalším přednášejícím za ČSÚ bude Josef Kotýnek, jenž se zaměří na šetření Continual Vocational Training Survey (CVTS). Registrace: petra.suchankova@vse.cz ■

Ocenění časopisu

Koncem dubna se v pražském Obecním domě v Praze slavnostně vyhlášovaly výsledky 11. ročníku soutěže firemních publikací Zlatý středník 2012. Prestižní ocenění získal tentokrát také časopis Českého statistického úřadu Statistika&My. V kategorii Nejlepší časopis státní, veřejné a neziskové sféry obdržel třetí místo.

Vedení ČSÚ poděkovalo a gratulovalo všem 143 autorům a dalším spolupracovníkům, kteří se na přípravě oceněného časopisu v hodnoceném ročníku 2012 podíleli. ■

Volba nových zastupitelstev

Pracovníci čtyř krajských správ ČSÚ se v dubnu podíleli na přípravě a zpracování nových voleb do zastupitelstev šesti obcí.

Volilo se tam, kde počet zastupitelů z různých důvodů klesl pod zákonem stanovenou hranici. Často se jednalo o obce s malým počtem obyvatel a ani tentokrát v žádné nebylo více než dvě stě oprávněných voličů. Přestože se volilo jen v několika obcích, musí pracovníci ČSÚ zajistit všechny činnosti a dodržet všechny termíny uložené zákonem.

Na rozdíl od celoplošných voleb se volební místnosti uzavřely v souladu se zákonem později, v deset hodin večer. Zápisy od okrskových volebních komisí tak přebírali zaměstnanci ČSÚ často až kolem půlnoci.

O místa v zastupitelstvech se ucházelo 76 kandidátů. Shodou okolností z nich nejstarší (77 let) i nejmladší (18 let) byli z obce Barchovice na Kolínsku.

Celkem bylo zvoleno 44 nových zastupitelů.

Výsledky hlasování jsou přístupné na: www.volby.cz. ■

Statisticy na Univerzitě Pardubice

Začátkem dubna přednášeli zástupci KS ČSÚ v Pardubicích studentům druhého ročníku Fakulty ekonomicko-správní Univerzity Pardubice.

V úvodní části se ředitel krajské správy Petr Matoušek věnoval vývoji a významu statistiky, informoval studenty o organizaci terénních zjišťování a dostupnosti publikovaných výsledků.

Část přednášky, která byla zaměřena i na úkoly ČSÚ při přípravě a zpracování výsledků voleb, studenti obzvláště zaujala. Řada z nich se totiž aktivně účastnila zpracování výsledků volby prezidenta republiky. Hedvika Fialová, vedoucí oddělení informačních služeb ČSÚ, představila činnost oddělení, datové i analytické regionální publikace a web www.pardubice.czso.cz. Dotazy studentů směřovaly nejen k činnosti statistiků v regionu, ale i k možnostem využívání a dostupnosti statistických dat. ■

ČSÚ na maratónu

Jan Sedláček z KS ČSÚ v Plzni se zúčastnil největšího běžeckého závodu v České republice – pražského půlmaratónu Hervis.

Závod patří vzhledem k profilu tratě k nejrychlejším půlmaratónům na světě a vzhledem k jeho excelentní organizaci je ohodnocen Zlatou známkou kvality IAAF.

V letošním roce, i přes nepřízeň počasí (teplota 3° C), se běhu zúčastnilo 12,5 tis. běžců. Jan Sedláček dosáhl výborného času (1:19:33), což znamenalo 102. místo celkově za všechny kategorie (86. místo za muže a 71. pořadí ve své věkové kategorii) včetně elitních běžců v čele se světovým rekordmanem Zersenay Tadesem z Eritreje nebo běžkyní Worknesh Degefa. Všichni mu k dosaženému času a umístění velmi blahopřejeme. ■

Návštěva ostravských studentů

Krajská správa ČSÚ v Ostravě přivítala koncem března na svém pracovišti studenty z ostravské Vyšší odborné školy AHOL. Studenti se živě zajímali o praktickou stránku činnosti úřadu v kraji. Cílem setkání bylo doplnit standardní výuku předmětu Statistika o ukázky sběru a zpracování statistických výkazů, šetření v domácnostech a maloobchodech a prezentaci výsledků široké veřejnosti. Studenti tak měli možnost vidět statistiku jinak než jako aplikovanou matematiku. Zvláště je zaujala práce s konkrétním výkazem na odstranění porušených kontrolních vazeb a Deníkem zpravodajské domácnosti. Na závěr někteří studenti, kteří internetové stránky ČSÚ využívají při studiu, vyplnili i Dotazník pro uživatele statistiky. ■

Akce tohoto typu není ani první, ani poslední. Obdobná setkání se uskutečňují prakticky v každém pololetí a obě strany si partnerství velmi cení. ■

Jednání s libereckým hejtmánem

Začátkem dubna se na půdě libereckého krajského úřadu setkala Stanislava Riegerová, ředitelka KS ČSÚ v Liberci, s hejtmánem kraje Martinem Půtou. Hlavním tématem jednání bylo pokračování dlouhodobé spolupráce obou institucí, problematika regionálních dat a informace o aktuálních úkolech krajské správy. Hejtmán zdůraznil potřebnost dat za nižší územní celky pro práci krajského úřadu. S velkým zájmem prostudoval publikaci Základní výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011 za Liberecký kraj a ČR, kterou mu předala Jana Hauserová, krajský garant SLDB Liberec. ■

Euroregion Praděd očima statistiků

Koncem loňského roku navštívila delegace z US Opole v čele s ředitelkou Annou Kostka pracoviště KS ČSÚ v Ostravě. Mimo jiné také proto, aby navázala na dlouhá léta trvající spolupráci.

Cílem statistiků je zmapovat Euroregion Praděd, který zahrnuje obce opolského vojvodství, Olomoucký a Moravskoslezský kraj. Jak naši, tak polští statistici chtějí pro srovnání krajů využít data z posledních populačních cenů. Zatím jejich posledním společným dílem byla publikace Euroregion Praděd – Pradziad z roku 2006. ■

Diskusní fórum o vzdělávání

Krajský úřad Plzeňského kraje a Okresní Hospodářská komora Plzeňsko uspořádala na jaře diskusní fórum o Strategii odborného vzdělávání v Plzni a Plzeňském kraji.

Setkání se zúčastnili také pracovníci Českého statistického úřadu. Účastníci se shodli na tom, že nedostatečné plánování počtu absolventů středních a vysokých škol, hlavně technického zaměření, má negativní dopad na producenty v kraji. Obdobná situace je i v Německu a Rakousku. ■

Věda a výzkum ve statistikách a analýzách

Český statistický úřad společně s Technologickým centrem AV ČR uspořádal v dubnu již čtvrtý ročník odborného semináře na téma Výzkum, vývoj a inovace ve statistikách a analýzách.

Eva Skarlandtová, oddělení statistiky výzkumu, vývoje a informační společnosti

Účastníci, především z řad státní správy a akademické sféry, se sešli v konferenčním centru Technologického centra AV ČR v pražských Dejvicích. O seminář byl, již tradičně, velký zájem.

Za Technologické centrum AV ČR seminář uvedl Michal Pazour, vedoucí oddělení strategických studií: „Rozvíjení spolupráce mezi Českým statistickým úřadem, výzkumně-analytickými pracovišti jako je Technologické centrum AV ČR a veřejnou správou, která svými rozhodnutími ovlivňuje podmínky pro výzkum, vývoj a inovace v Česku, je pro budoucí rozvoj nezbytností.“

Za Český statistický úřad pak vystoupil Josef Vlášek, vrchní ředitel sekce produkčních statistik, a zdů-

raznil „Výzkum a inovace hrají nezastupitelnou roli v nalezení cest ze současné situace vratké ekonomiky. Je nutné statistikám správně porozumět a pochopit je. Právě tato setkávání s odbornou veřejností jsou pro Český statistický úřad, jako producenta dat o výzkumu a vývoji, velmi důležitá,“ dodal.

Vystoupení expertů

Odborný program semináře zahájili svými prezentacemi Martin Mana, vedoucí oddělení statistiky výzkumu, vývoje a informační společnosti ČSÚ, a Michal Pazour. Hovořili o dostupných datech a aktualitách z oblasti analýz vědy, technologií a inovací.

V bloku věnovanému lidským zdrojům ve vědě a technologiích představila Eva Skarlandtová, odborná pracovnice oddělení statistiky výzkumu, vývoje a informační společnosti ČSÚ, statistiky za oblast vysokoškolského vzdělání. Ve své druhé prezentaci se pak věnovala výzkumným pracovníkům.

V závěrečné části semináře, který byl na téma Excelence a specializace, vystoupili zástupci Technologického centra AV ČR: Kristýna Meislová, David Marek a Ondřej Pecha.

Ve svých prezentacích se odborníci zaměřili na analýzu regionální specializace s využitím individuálních dat a bibliometrickou charakteristiku úspěšných žadatelů o prestižní granty Evropské výzkumné rady. ■

19. mezinárodní knižní veletrh a literární festival

Svět knihy Praha 2013

16.–19. května, Výstaviště Praha – Holešovice

**Přijďte do našeho stánku P 502 do pravého křídla Průmyslového paláce.
Těšíme na vás.**

Populace v EU27 stárne

Podle dat zveřejněných Eurostatem připadala v EU27 v roce 2012 na každé dvě osoby v produktivním věku, tj. ve věku 15 až 64 let, jedna osoba buď ve věku 65 a více let, nebo ve věku mladším 15 let. Tento poměr vyjadřuje tzv. index závislosti, jehož hodnota pro EU27 se mezi roky 1992 (49,6 %) a 2012 (50,2 %) příliš nezměnila, nicméně jeho struktura prošla výraznou změnou. To ukazují dva dílčí indexy, ze kterých se index skládá, a to index závislosti mladých a index závislosti starých.

Zatímco index závislosti mladých se v EU27 za 20 let snížil z 28,5 % (1992) na 23,4 % (2012), tak index závislosti starých se zvýšil z 21,1 % na 26,8 %. Jinými slovy – v populaci EU27 klesá podíl dětí a stoupá podíl

INDEX ZÁVISLOSTI V EU27

23,4 %

Index závislosti mladých, tj. počet osob ve věku 0–14 let na počet osob ve věku 15–64 let. Největší: Irsko (32,5 %), nejmenší: Bulharsko (19,7 %)

26,8 %

Index závislosti starých, tj. počet osob ve věku 65 a více let na počet osob ve věku 15–64 let. Největší: Itálie (31,6 %), nejmenší: Slovensko (17,8 %)

starších osob. V Česku se index závislosti mezi roky 1992 a 2012 změnil (z 50,0 % na 44,6 %) především díky výraznému poklesu předproduktivní složky obyvatelstva (index závislosti mladých klesl z 30,8 % na 21,2 %). Naopak index závislosti starých vzrostl, tak jako ve většině zemí EU27, z 19,1 % na 23,4 %.

Klíčový ukazatel pro vzdělání

V roce 2020 by mělo mít 40 % občanů EU a 32 % obyvatel ČR ve věku 30–34 let terciální vzdělání. Takový je cíl Strategie Evropa 2020. Z dat publikovaných Eurostatem vyplývá, že v roce 2012 měla EU27 výše uvedený podíl osob s terciárním vzděláním na úrovni 35,8 %. Ženy již požadovaného podílu dosáhly (40,0 %), ale muži zatím ne (31,6 %). Proti roku 2010 to představuje zlepšení o 2,3 p. b., proti roku 2005 dokonce o 7,8 p. b.

Česko rovněž postoupilo při plnění svého národního cíle: v roce 2012 mělo terciární vzdělání ve věkové skupině 30–34 let již 25,6 % osob, což bylo o 5,2 p. b. více než v roce 2010 a o 12,6 p. b. více než v roce 2005. Výrazný rozdíl byl mezi podílem žen (29,1 %) a mužů (22,4 %).

V jednotlivých státech EU je situace s plněním cíle rozdílná. Již osm členských zemí svůj národní cíl v roce 2012 splnilo (Dánsko, Kypr, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Nizozemsko, Finsko a Švédsko). Státy s nejvyšším podílem osob s terciárním vzděláním ve věkové skupině 30–34let byly Irsko (51,1 %), Kypr (49,9 %) a Lucembursko (49,6 %). Na opačném pólu se pak nacházely Itálie (21,7 %), Rumunsko (21,8 %) a Malta (22,4 %).

Turistický cíl číslo jedna: Španělsko

Španělsko se všemi svými destinacemi bylo v roce 2011 hlavním lákadlem při turistických cestách občanů států EU do zahraničí. Plných 13 % všech turistických zahraničních cest směřovalo právě sem. Podle Eurostatu byly pro rezidenty z EU27 přitažlivé také Itálie a Francie, do kterých shodně mířilo

CESTOVNÍ RUCH V EU27

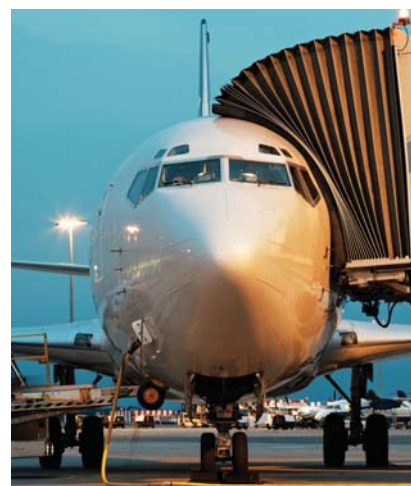
+24 %

Tolik činil v roce 2011 podíl turistických cest do zahraničí z celkového počtu cest rezidentů v EU27.

9 % zahraničních turistických cest. V roce 2011 rezidenti v EU27 uskutečnili více než miliardu turistických cest (za ty se považují všechny, kde součástí je alespoň jedno přenocování), z kterých prakticky jedna čtvrtina směřovala za hranice příslušného státu.

Nejvíce turistických cest do zahraničí mělo v roce 2011 Německo, odkud se uskutečnilo 72,7 mil. cest, což představovalo bezmála 30 % všech zahraničních turistických cest občanů EU. Na druhém místě skončilo Spojené království (44,4 mil. cest) a třetí Francie (22,3 mil. cest).

Česko s 5,3 mil. cest do zahraničí překonalo srovnatelné Portugalsko (1,0 mil.) i Maďarsko (3,8 mil.). Přesto však Česko v podílu turistických cest do zahraničí z celkového počtu cest (16 %) je pod průměrem EU27 (24 %). Hlavními destinacemi pro turisty z České republiky byly Slovensko (18 % zahraničních cest), Chorvatsko s Černou Horou (17 %) a Itálie (11 %). Česko pak bylo druhou nejdůležitější destinací pro zahraniční turistické cesty Slováků, kteří k nám uskutečnili 15 % svých cest. Ze Slovenska směřovalo nejvíce cest do Chorvatska a Černé Hory (20 %).

STATISTIKA

Statistics and Economy Journal

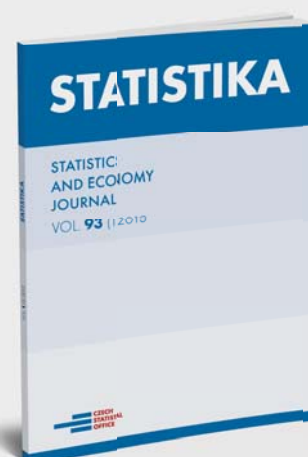
č. 1

Recenzovaný odborný časopis, který ČSÚ vydává od roku 1964. Titul je zařazený v seznamu recenzovaných vědeckých periodik vydávaných v České republice a hodnocených metodikou RVVI. Vychází 4x ročně pouze anglicky (sekce: analýzy, metodologie). Cena jednoho výtisku: 66 Kč, roční předplatné včetně poštovného: 372 Kč. Časopis je zveřejňován na internetu v elektronické podobě v době vydání jeho tištěné verze.

Obsah č. 1 / 2013:

Foreword: Iva Ritschelová / **Analyses:** Jakub Fischer, Karel Helman, Jana Kramulová, Ludmila Petkovová, Jan Zeman: Sustainable Development Indicators at the Regional Level in the Czech Republic / Miloslava Veselá: Environmental Accounts in the Czech Statistics / Jan Kovanda: Material Consumption in the Czech Republic: Focus on Foreign Trade and Raw Material Equivalents of Imports and Exports / Alena Kaščíková, Gabriela Nedelová, Mariana Považanová (SVK): Determinants of the Unpaid Work in Slovakia / Šárka Šustová, Martin Zelený: At Work..., and Poor? A Look at the Czech Working Poor Population in the Living Conditions Survey (EU-SILC) / Drahomíra Dubská: The Czech Banking Sector: Two Decades with the Shuttle Changes / **Information:** Bedřich Moldan: Strengthening the Role of Information and Indicators at the Rio +20 Summit

WWW.CZSO.CZ

Podporujeme mladé statistiky

S profesorkou Hanou Řezankovou jsem se setkal na Vysoké škole ekonomické v Praze při hodnocení národního kola soutěže žáků základních a středních škol o nejlepší statistický plakát. Předsedkyně České statistické společnosti také velmi úzce spolupracuje s Českým statistickým úřadem.

Michal Novotný, ředitel odboru vnější komunikace

Přednášíte na katedře statistiky a pravděpodobnosti VŠE, kde garantujete doktorský studijní obor statistika. Soudě podle hodnocených prací v soutěži o nejlepší statistický plakát bych předpokládal, že o studium statistiky bude velký zájem.

Bohužel není. Mám však studenty, kteří vystudovali bakaláře na jiných oborech, kde se jim statistika zalíbila natolik, že na navazující magisterské studium už přešli k nám. Zrovna teď vedu diplomovou práci už druhé studentce, která byla původně úplně na jiném oboru. Myslím si, že je to tím, že o statistice nemá mládež příliš konkrétní představu, dokud se s ní nesečká na vysoké škole.

Jaké je pracovní uplatnění absolventů, kteří vystudovali statistiku?

Vzhledem k tomu, že je naše magisterské studium dosud částečně zaměřeno na pojistné inženýrství a pojišťovnictví, jsou bankovní a vůbec finanční sektor, a také státní správa, oblastmi, kde naši studenti nacházejí největší pracovní příležitosti. Takové máme zprávy od bývalých studentů, se kterými jsme v kontaktu.

A co absolventi z jiných kateder nebo fakult? Jsou na tom s uplatněním podobně?

Ti se etablovali v analytických odděleních různých firem, avšak i oni pracují se statistickými metodami. Pravda je, že řada studentů jde na vysokou školu s představou, že jednou budou pracovat jako analytici. Přitom je ani nenapadne, že by měli studo-

vat právě statistiku, jelikož kvantitativní metody budou základem jejich práce. Jenže pojem statistika se v názvech firemních pracovních útvarů nepoužívá.

Letos v lednu jste byla zvolena předsedkyní České statistické společnosti. Chystáte nějaké zásadní změny?

Jsme profesní sdružení orientované na zájemce o statistiku, které již 23 let úspěšně plní svoji funkci, a podle mého názoru důvod ke změnám není.

tistiky a podpora mladých statistiků v jejich odborné činnosti. Mladým statistikům nabízíme, aby se zapojili do naší činnosti, byť jen členstvím, protože tak mohou získat finanční podporu na různé akce, konference v zahraničí, ale i tuzemské, kde je také zapotřebí zaplatit vložné.

Za více než dvacet let působení společnosti naši stoupenci zestárlí. Řada z nich do ní vstupovala již ve starším věku, proto vítáme její obměnu o nové mladší členy.

Hlavním cílem České statistické společnosti je vzájemné předávání zkušeností, propagace statistiky a podpora mladých statistiků v jejich odborné činnosti.

Mým úkolem bude zastupovat společnost na různých mezinárodních setkáních tak, jak to činili mí předchůdci. Předseda není v čele společnosti sám, vždy spolupracuje s ostatními členy výboru. Plánujeme pravidelné konference a setkání, aby statistikové z celé republiky měli příležitost se setkávat a předávat si zkušenosti. Naším cílem je také získávat a podporovat mladé statistiky.

V současnosti máte 232 členů. Opravdu se může stát vaším příznivcem každý, koho zajímá statistika?

Naše společnost je otevřená komukoli. Sdružuje odborníky působící v oblasti statistické vědy i praxe bez ohledu na druh vzdělání a oblast zaměření či aplikací. Hlavním cílem je vzájemné předávání zkušeností, propagace sta-

Česká statistická společnost se s Českým statistickým úřadem přihlásila k osvětové kampani – Mezinárodnímu roku statistiky. Souvisí s ní i mezinárodní statistický kongres v Hongkongu a setkání statistiků v Lublani?

Určitě. V Hongkongu budou vyhlášeni vítězové mezinárodního kola soutěže Nejlepší statistický plakát. V Lublani se uskuteční setkání představitelů národních statistických společností, které nazýváme pracovní V6 jako Visegrad 6. Každoročně se koná právě v jedné ze zúčastněných zemí, vloni se uskutečnilo v Bratislavě a příští rok se bude konat v Praze. Hovořili jsme proto s předsedkyní ČSÚ Ivou Ritschelovou o možné spolupráci a uskutečnění setkání v prostorách úřadu.

prof. Ing. Hana Řezanková, CSc.

Absolvovala Vysokou školu ekonomickou v Praze, kde získala titul kandidáta ekonomických věd. Od roku 1990 působí na katedře statistiky a pravděpodobnosti Fakulty informatiky a statistiky VŠE. V letech 1998 až 2001 zastávala na této fakultě funkci proděkanky pro pedagogiku. V současné době je zástupkyní vedoucího katedry a předsedkyní fakulturního akademického senátu. V roce 2008 byla jmenována profesorkou. Je dlouholetou členkou výboru České statistické společnosti. Od roku 2009 zastávala funkci místopředsedkyně a letos byla zvolena předsedkyní společnosti. Je autorkou odborné publikace „Analýza dat z dotazníkových šetření“ a spoluautorkou knihy „Shluková analýza dat“.

Jak dlouho už Česká statistická společnost spolupracuje s Českým statistickým úřadem?

Již od svého vzniku v roce 1990. Tenkrát byla spolupráce velmi úzká a mnohem rozsáhlejší z důvodu většího zastoupení v členské základně. Značný podíl na ní měli pracovníci tehdejšího Federálního statistického úřadu, Českého statistického úřadu a jeho okresních oddělení. S rozdělením Československa a změnami ve statistickém úřadu podíl těchto pracovníků poklesl. Ráda bych při této příležitosti poděkovala Českému statistickému úřadu za technickou podporu při výrobě našeho odborného časopisu.

Jaké příspěvky v Informačním bulletinu České statistické společnosti publikujete?

Odborné články, vědecké, přehledové nebo informační. Pokud od nás studenti získají finanční podporu, obvykle se zaváží k tomu, že nám dodají odborný článek nebo informaci o akci, na kterou jsme přispěli. Myslím si, že sdílení informací mezi statistiky je důležité, abychom získali povědomí, co se vlastně ve statistice děje.

Poskytujete také odbornou podporu recenzovanému vědeckému periodiku ČSÚ Statistika. Tento časopis doznal v posledních letech výrazné změny po stránce formální i obsahové. Jak je hodnotíte?

Vývoj tohoto časopisu hodnotím velmi kladně. Jsem totiž členkou jeho výkonné rady. Gejza Dohnal, bývalý předseda České statistické společnosti, je zase členem ediční rady. Ve vašem čtvrtletníku jsou kvalitní články, které také procházejí důkladným recenzním řízením, což ovšem platilo i v minulosti. Jeho největší změnou je to, že články vycházejí pouze v angličtině, takže časopis Statistika je vlastně mezinárodní a může být využit pro propagaci české statistiky v zahraničí. Dosud tady taková možnost nebyla, i když jsme se snažili alespoň jednou za rok vydat anglickou mutaci našeho bulletinu, ale od toho už jsme z časových důvodů upustili.

Na prahu 21. století jsme svědky bouřlivého vývoje informačních a komunikačních technologií. Jak se vyvíjí vědní obor statistika?

Určitě ne bouřlivě, ale postupně, i když do vývoje výrazně zasáhla výpočetní technika, která umožnila zpracovávat větší a větší objemy dat. Vědní obor statistika je ovšem pojem značně široký. Pokud jde o oblast analýzy dat, pak v současné době se kromě klasických metod matematické statistiky rozvíjejí metody, které mají na data menší nebo žádné speciální požadavky. V poslední době jde často o interdisciplinární přístupy využívající znalosti z informatiky a také o metody inspirované biologickými procesy, jako jsou neuronové sítě. Slouží ke klasifikaci objektů, segmentaci zákazníků či predikci hodnot. Vzhledem k tomu, že soubory dat jsou rozsáhlé, je důležitý rozvoj metod pro redukci dimenze (pozn. redakce: snížení počtu proměnných veličin). Samozřejmě to je jenom jeden okruh metod, na který se zaměřuji. K vývoji pochopitelně dochází i v jiných oblastech. ■

PRŮMYSL

-1,6 %

Po očištění od vlivu počtu pracovních dní průmyslová produkce v únoru 2013 meziročně klesla o 1,6 %. V EU27 byl pokles citelnější, a to o 3,1 %. Bez očištění klesla domácí produkce o 5,7%. Oproti lednu sezónně očištěná výroba vzrostla o 1,6 %, což byl třetí nejlepší výsledek v EU.

MALOOBCHOD

-3,6 %

Tržby v maloobchodě (bez motoristického segmentu) v únoru klesly o 3,6 %, po očištění o vliv rozdílného počtu dní o 1,7 %. Růst vykázal jen prodej počítačového a komunikačního zařízení, oděvů a obuvi a prostřednictvím internetu.

STAVEBNICTVÍ

+3,0 %

V únoru 2013 stavební produkce očištěná od vlivu počtu pracovních dnů meziročně vrostla, a to o 3,0 %. Bez očištění byla proti předchozímu roku vyšší o 2,3 %. Růst byl zaznamenán jak v pozemním (+ 2,2 %), tak v inženýrském (+ 2,7 %) stavitelství.

CESTOVNÍ RUCH

+4,6 %

V únoru se počet přenocování v hotelech všech kategorií meziročně zvýšil o 4,6 % a hostů v tomto období přijelo o 2,4 % více než loni. Každý host zůstal ubytovaný v hotelu průměrně na 2,8 noci.

SLUŽBY

-4,1 %

Tržby za služby v únoru zaznamenaly meziroční snížení o 4,1 %. Pokles byl registrován ve všech sekcích, nejvýrazněji v profesních, vědeckých a technických činnostech (o 7,6 %).

Konec roku byl nejslabší

Jana Gotvaldová, vedoucí oddělení statistiky dopravy, informačních a komunikačních činností

Doprava závisí na výkonnosti ekonomiky, ovlivňují ji ale i počasí a ceny pohonných hmot.

Tržby v dopravě se v České republice ve 4. čtvrtletí 2012 snížily o 0,3 % v běžných cenách. Nižší tržby zaznamenala objemově nejvýznamnější silniční doprava (o 3,4 %). Letecká doprava ve 4. čtvrtletí 2012 dosáhla o 5,9 % nižší tržby než v předchozím roce, pokles se nevyhnul ani vodní dopravě (o 10,9 %) a poštovním a kurýrním službám (o 2,2 %).

V železniční dopravě byly tržby naopak o 3,1 % vyšší. Také skladování a tzv. vedlejší činnosti v dopravě, například služby letišť, autobusových terminálů, spediční služby, po celý rok vykazovaly růst, v samotném 4. čtvrtletí se tržby zvýšily meziročně o 3,8 %.

Vývoj dopravy v jednotlivých členských zemích EU byl velmi rozdílný. V EU27 se ve 4. čtvrtletí 2012 tržby zvýšily o 0,2 %, přitom v největší ekonomice – v sousedním Německu – klesly o 1,3 %. Kromě České republiky a Německa se s poklesem tržeb potý-

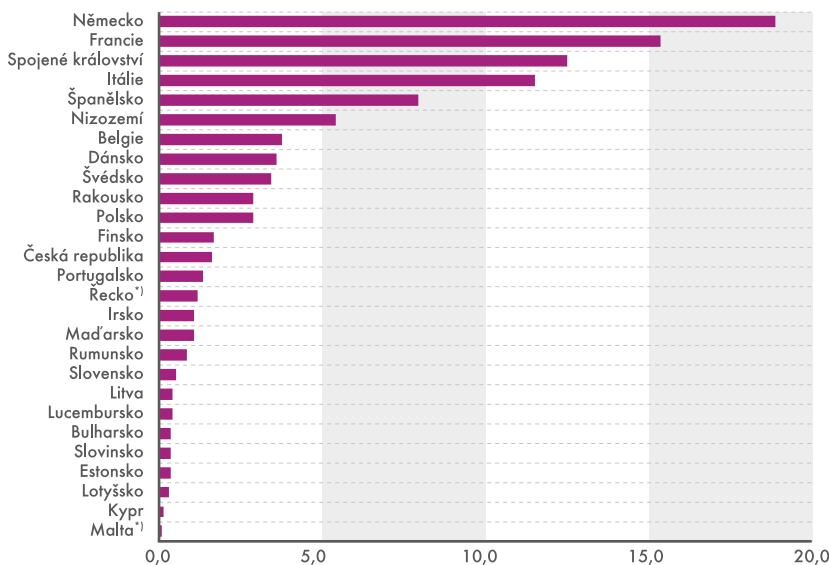
kalo také Spojené království, Švédsko, Maďarsko a většina států jižní Evropy (za Itálii a Portugalsko nebyla data k dispozici). Naopak dvouciferný růst zaznamenaly Irsko, Estonsko a vůbec nejvíce se dařilo dopravě v Litvě.

V průběhu roku 2012 se v Evropě tempo růstu tržeb za dopravní služby postupně zpomalovalo, v průměru za celý rok se tržby v EU27 zvýšily o 1,6 %. Více než desetiprocentní růst zaznamenaly pobaltské republiky společně s Irskem a Polskem, naopak pokles se projevil v jižní části EU. Ve všech státech EU s výjimkou Maďarska, Irska, Bulharska a Litvy se v roce 2012 v porovnání s rokem 2011 vývoj zpomalil.

V České republice se díky vývoji v prvních třech čtvrtletích roku 2012 podařilo dosáhnout průměrný roční růst tržeb o 2,3 %.

Z hlediska jednotlivých oborů se po celý rok nejvíce dařilo skladování a vedlejším činnostem, ostatní obory spíše stagnovaly (vodní doprava) nebo zaznamenaly nižší tržby než v roce 2011 (železniční doprava pokles o 6,9 %, silniční doprava o 0,3 %, letecká doprava o 1,0 % a poštovní a kurýrní činnosti o 3,5 %).

Podíly jednotlivých zemí na celkových tržbách EU27 v dopravě (rok 2010)

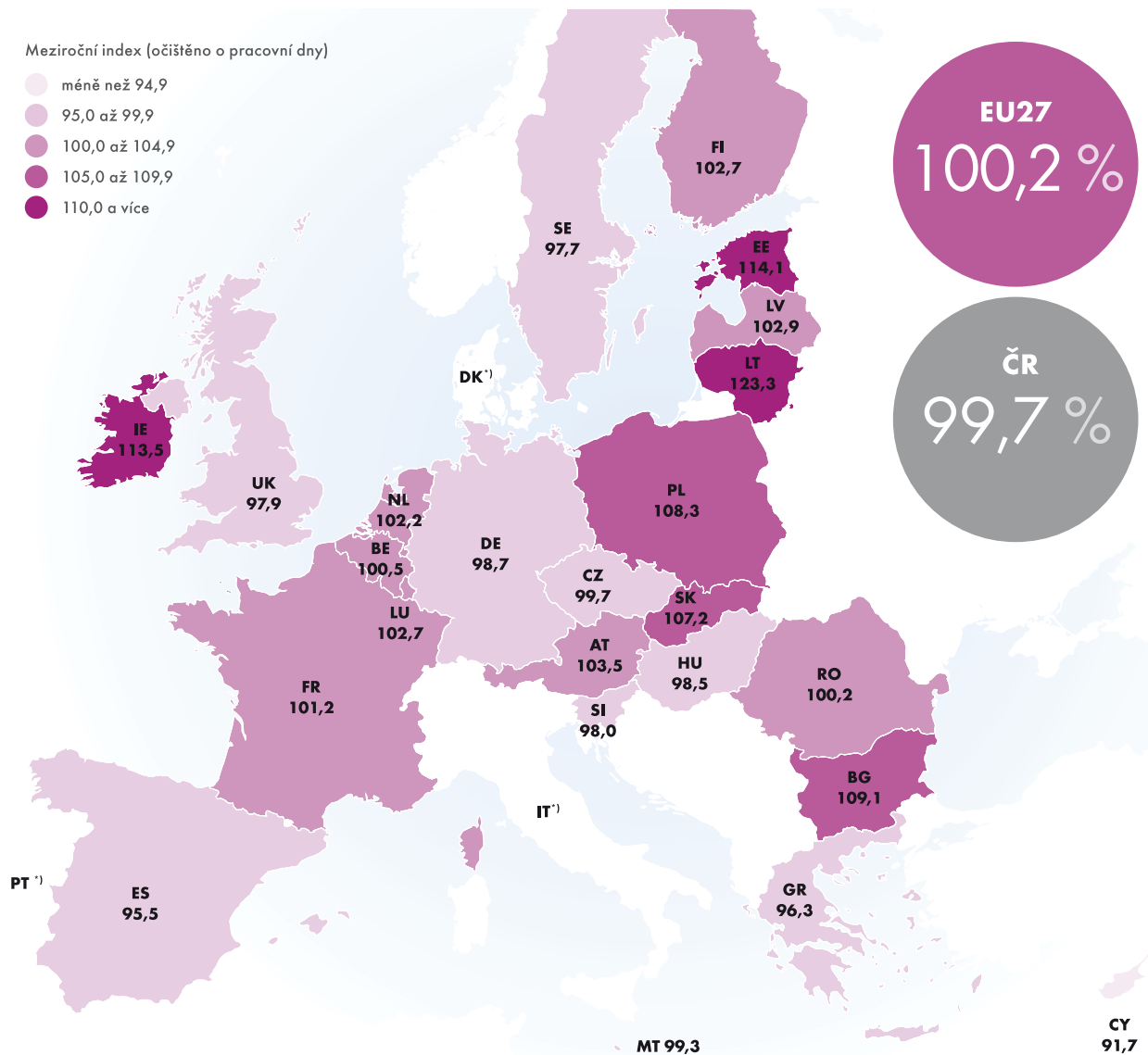

¹⁾ Pozn.: Odhad dle dat z roku 2009.

Zdroj: Eurostat

Index dopravních tržeb ve 4. čtvrtletí 2012

¹⁾Pozn.: Data nejsou k dispozici.

Zdroj: Eurostat (k 17. 4. 2013)

KONJUNKTURÁLNÍ PRŮZKUM V ČR

-2,9 bodu

V České republice byl v dubnu 2013 **souhrnný indikátor důvěry** (indikátor ekonomického sentimentu) vlivem poklesu ve všech sektorech ekonomiky nižší o 2,9 bodu. Meziročně je také nižší.

KONJUNKTURÁLNÍ PRŮZKUM V EU27

-0,6 bodu

Souhrnný indikátor důvěry byl v březnu 2013 ve všech členských zemích Evropské unie v březnu nižší o 0,6 bodu, zejména vlivem snížení důvěry v průmyslu a obchodě.

KONJUNKTURÁLNÍ PRŮZKUM V ČR

-1,0 bodu

V dubnu 2013 byl **indikátor důvěry ve vybraných odvětvích služeb** (včetně bankovního sektoru) v České republice meziměsíčně nižší o 1,0 bodu. V meziročním srovnání je také nižší.

PLATEBNÍ BILANCE

Zboží
Služby

Saldo běžného účtu platební bilance se v únoru 2013 meziročně výrazně zlepšilo, když dosáhlo přebytku 27,7 mld. Kč (+22,7 mld. Kč). Ke zlepšení bilance přispěl výsledek obchodu se zbožím (o 6,3 mld. Kč), zhoršilo se naopak saldo bilance služeb (o 1,5 mld. Kč). Přestože zůstala záporná, nejvíce se zlepšila bilance výnosů (+14,9 mld. Kč) a kladný příspěvek mělo také saldo běžných převodů (+3,0 mld. Kč).

ZAHRANIČNÍ OBCHOD

+37,1 mld. Kč

Zahraniční obchod v národním pojetí vykázal za 1. čtvrtletí 2013 meziroční pokles na straně vývozu (-3,1 %) i dovozu (-4,0 %). Vlivem většího propadu na straně dovozu než vývozu se bilance meziročně zlepšila o 4,8 mld. Kč a dosáhla přebytku 37,1 mld. Kč.

SPOTŘEBITELSKÁ INFLACE

+1,7 %

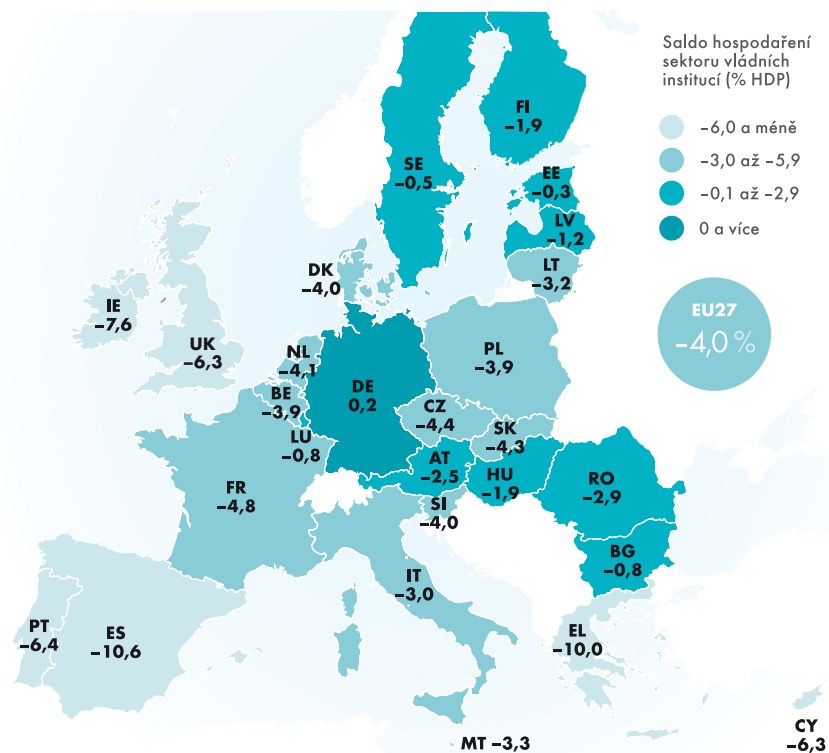
Spotřebitelské ceny vzrostly v březnu vůči únoru o 0,1 %. Toto zvýšení ovlivnil růst cen zejména v oddílech Potravin a nealkoholické nápoje a Doprava. Ceny zboží úhrnem vzrostly o 0,2 %, zatímco ceny služeb klesly o 0,3 %. Meziroční růst spotřebitelských cen byl v březnu stejný jako v únoru, tj. 1,7 %.

NEZAMĚŠTNANOST

+7,4 %

Obecná míra nezaměstnanosti, očištěná od sezónních vlivů, se v březnu 2013 zvýšila ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku o 0,5 p. b. a dosáhla 7,4 %. Meziměsíčně se nezměnila.

EU27: Saldo vládního sektoru

Zdroj: Eurostat (k 22. 4. 2013)

Deficit nad kritérii

Marek Rojíček, ředitel sekce makroekonomických statistik

V roce 2012 se hospodaření vládního sektoru v zemích EU27 meziročně zlepšilo.

Německo výjimkou

Jedinou zemí, která dosáhla v roce 2012 přebytku hospodaření sektoru vládních institucí, bylo Německo (+0,2 %). K zemím s nejnižším deficitem patřilo Estonsko (-0,3 %), Švédsko (-0,5 %), Bulharsko a Lucembursko (shodně -0,8 %) a Lotyšsko (-1,2 %). K zemím s nejvyšším deficitem patřilo Španělsko (-10,6 %), Řecko (-10,0 %), Irsko (-7,6 %), Portugalsko (-6,4 %), Kypr a Spojené království (shodně -6,3 %). Česká republika patřila k nejhorší třetině zemí s deficitem 4,4 % v poměru k HDP, který byl ale z velké části ovlivněn mimořádnými vlivy. Celkově došlo k meziročnímu zlepšení hospodaření vládního sektoru ve třinácti zemích, ve dvanácti se výsledek hospodaření zhoršil a u dvou se nezměnil.

V roce 2012 se deficit vládního sektoru jak v eurozóně, tak ve všech členských zemích Evropské unie v porovnání s rokem 2011 snížil. Dluh vládního sektoru však v obou zónách vzrostl. V eurozóně se poměr deficitu k hrubému domácímu produktu snížil z 4,2 % v roce 2011 na 3,7 % v roce 2012.

V zemích Evropské unie jako celku deficit ve stejném období klesl ze 4,4 na 4,0 %. Dluh vládního sektoru v poměru k HDP se v eurozóně zvýšil z 87,3 % ke konci roku 2011 na 90,6 % ke konci roku 2012. V zemích EU jako celku se dluh vládního sektoru ve stejném období zvýšil z 82,5 % na 85,3 %.

18**Senioři v číslech**

Podíl osob starších 65 let se za posledních deset let zvýšil. V populaci seniorů převažují ženy, většinou vdovy.

20**Index závislosti v ČR a Praze**

Kolik osob v poproduktivním věku připadá na 100 osob ve věku produktivním v krajích ČR a Praze.

22**Domácnosti seniorů**

V Česku je 2 667 867 hospodařících domácností tvořených jednou rodinou. Pětinu z nich představují domácnosti seniorů.

SENIORŮ V ČESKU

Senioři v číslech

Podíl osob starších 65 let se za posledních deset let zvýšil, vzrostl i index stáří, který v roce 2011 dosahoval hodnoty 110. V populaci seniorů převažují ženy, většinou vdovy.

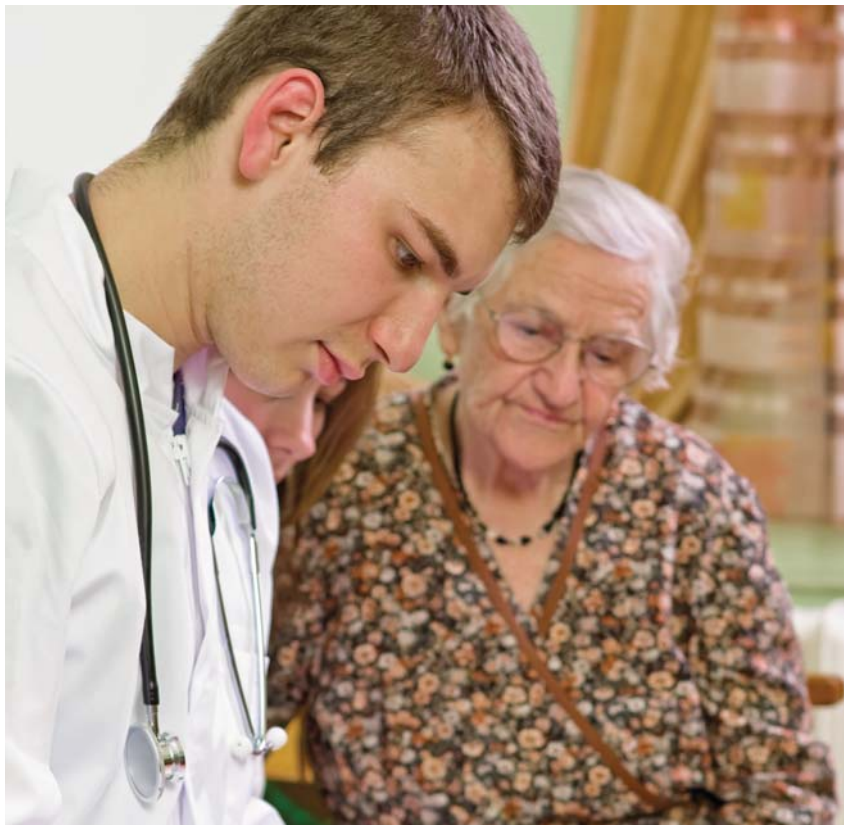
Václava Vaňková, oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí

Podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (SLDB) bylo zjištěno na území České republiky 1 644 836 osob starších 65 let, což je 16 % z celkového počtu obyvatel. Oproti minulému sčítání z roku 2001, kdy podíl této části obyvatelstva činil 14 % (tj. 1 410 571 osob), vzrostl počet osob nad 65 let o 234 265 osob. Naopak podíl osob ve věkové skupině 0–14 let oproti minulému sčítání poklesl, v roce 2011 činil 14 %, zatímco v roce 2001 připadalo na dětskou složku 16 % z celkového počtu obyvatel. Podíl osob ve věku 15–64 byl v obou letech shodný, a to 70 %.

Nárůst indexu stáří

Tzv. index stáří je konstruován jako poměr počtu obyvatel ve věku 65 a více let k počtu obyvatel ve věku 0–14 let (celkový počet obyvatel bez „nezjištěno“). Celková hodnota indexu stáří dosáhla v České republice podle posledního SLDB hodnoty 110, což znamená, že na 110 osob starších 65 let připadalo 100 osob ve věku 0–14 let.

Pokud porovnáme situaci s výsledky z předchozího sčítání z roku 2001, je patrné, že se index stáří za 10 let zvý-

V roce 2001 činil počet osob starších 65 let 1 410 571, v roce 2011 jich přibýlo o 234 265.

mužů a žen v této věkové skupině je 40:60 %. Strukturu obyvatelstva podle pohlaví lze vyjádřit indexem feminity,

tuje více ovdovělých žen než mužů. V roce 2011 bylo ve věku 65–69 let 27 % žen ovdovělých, ale pouze 7 % mužů ovdovělých. Ve věku nad 85 let bylo 84 % vdov a 44 % vdovců. Mezi muži je i v nejstarší věkové skupině celkem vysoký podíl ženatých. Ve věku 85+ byl ženatý každý druhý muž (50 %), ale jen 6 % žen.

V EU27 se Česko s hodnotou indexu stáří nachází uprostřed, nejvyšší má Německo, nejnižší Irsko.

šil, stejně jako podíl osob 65+. Zatímco u žen byl zaznamenán v průměru vyšší index stáří než u obyvatelstva ČR celkem, a to 135, u mužů byl nižší (87). V roce 2001 měl index stáří v ČR hodnotu 85 a dětská složka byla v převaze nad seniory. U mužů dosáhl index stáří hodnoty 64, u žen 108.

Populaci starší 65 let tvoří celkem 664 125 mužů a 980 711 žen. Poměr

který udává poměr počtu žen na 100 mužů. V roce 2011 připadalo v české populaci 104 žen na 100 mužů. V populaci seniorů nad 65 let je však znatelná převaha žen a index dosahuje hodnoty 148 žen na 100 mužů. Ještě markantnější je pak převaha žen ve věku nad 85 let, kdy na 100 mužů připadá 260 žen.

Liší se také rodinný stav seniorů a seniorek. V populaci nad 65 let se vysky-

Nejstarší je Praha

V rámci České republiky byl podle posledního sčítání zjištěn nejvyšší index stáří v Hlavním městě Praze, a to 131. Za Prahou se umístil Zlínský a Plzeňský kraj (oba 117) a dále kraj Královéhradecký (116). Naopak nejnižší index stáří byl zaznamenán v kraji Středočeském, kde stále převažuje dětská

složka (0–14) nad složkou 65+ a hodnota indexu stáří byla menší než 100, konkrétně 96. Pod hodnotu 100 se dostal i kraj Ústecký s hodnotou 97. Mezi třemi kraji s nejnižším indexem stáří se umístil také kraj Liberecký s hodnotou 101.

V roce 2011 byl stejně jako v roce 2011 nejvyšší index stáří zaznamenán v Hlavním městě Praze, ale jeho hodnota byla nižší (120 v roce 2011 oproti 131 v roce 2011). V roce 2011 pouze v Praze překročil index stáří hodnotu 100. Na druhém místě se s nejvyšším indexem stáří podle dat z minulého sčítání umístil kraj Plzeňský (91) a kraj Jihomoravský (90). Naopak nejnižší index stáří vykazovaly kraje Karlovarský (71), Moravskoslezský (72) a stejná hodnota indexu stáří byla zaznamenána i v kraji Ústeckém. K největší změně v pořadí krajů na regionální úrovni došlo ve Středočeském kraji, který v roce 2011 dosáhl nejnižší hodnoty indexu stáří, avšak ve sčítání 2001 byl index stáří ve Středočeském kraji čtvrtý nejvyšší. K větší změně v pořadí krajů došlo také v kraji Zlínském, který měl v roce 2011 sedmý nejvyšší index stáří, ale v roce 2011 byla jeho hodnota v rámci ČR druhá nejvyšší.

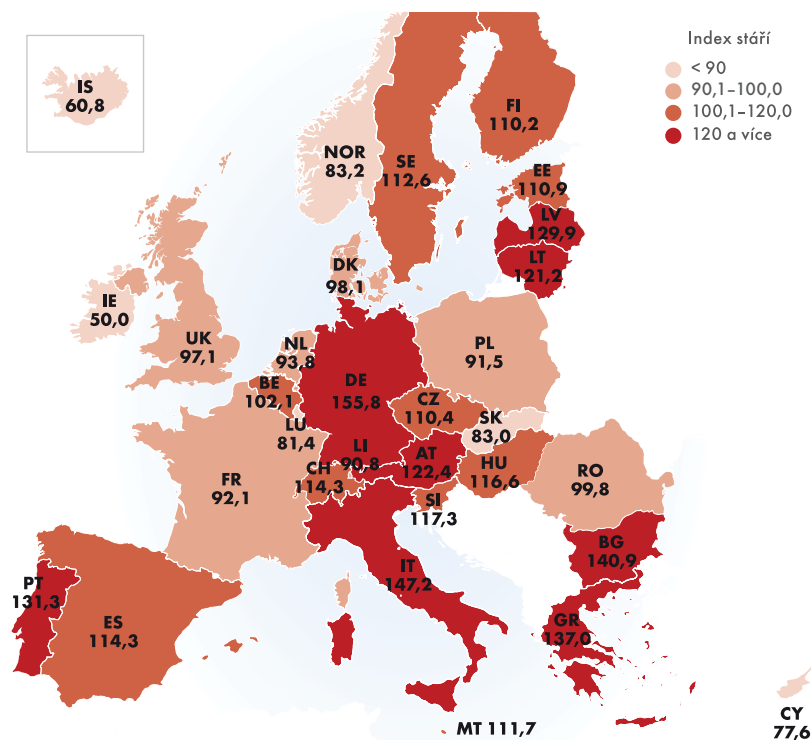
Pokud se podíváme na zastoupení tří základních věkových složek v rámci krajů ČR, které mají největší vliv na velikost indexu stáří, pak nejvyšší podíl osob 65+ byl podle SLDB 2011 v Královéhradeckém kraji (17 %) a nejméně seniorů nad 65 let se nacházelo v kraji Ústeckém (15 %). Naopak nejvíce dětí do 15 let bylo zaznamenáno ve Středočeském kraji (16 %) a nejméně pak v Hlavním městě Praze (12 %).

Pohled do Evropy

V evropském kontextu se Česká republika s hodnotou indexu stáří nachází zhruba uprostřed. Nejvyšší index stáří v Evropské unii vykazuje Německo (156 osob nad 65 let na 100 osob mladších 15 let), nejnižší má Irsko (55).

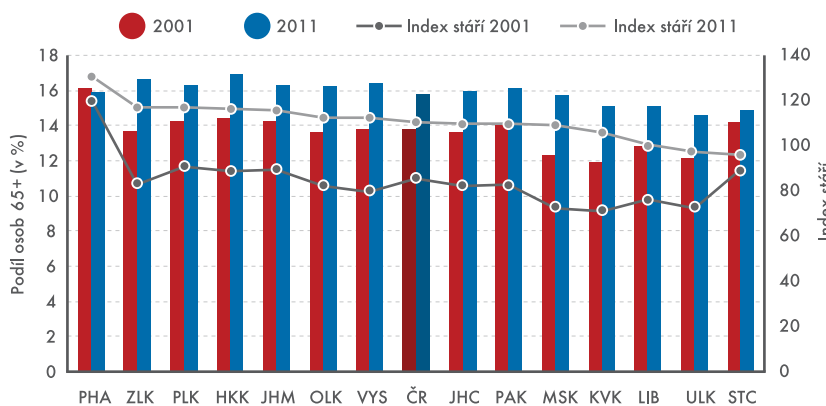
Podrobné údaje za EU27 a země EFTA naleznete v kartogramu. Pro srovnání v rámci Evropy byla použita data z demografických statistik jednotlivých zemí EU a EFTA (k 1. 1. 2012).

Index stáří v zemích EU27 a EFTA v roce 2011

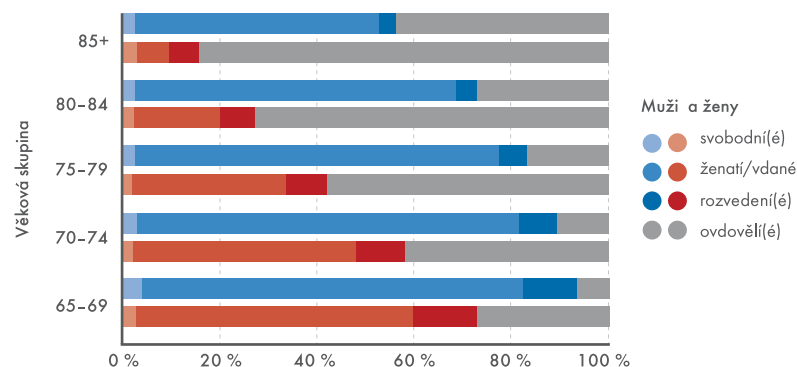

Zdroj: Eurostat

Graf 1: Podíl osob 65+ a index stáří v krajích ČR, 2001, 2011

Graf 2: Zastoupení mužů a žen 65+ podle rodinného stavu v roce 2011

Zdroj: ČSÚ (SLDB 2011)

Index závislosti v ČR a Praze

Kolik osob v poproduktivním věku připadá na 100 osob ve věku produktivním, udává index závislosti. V jednotlivých krajích se liší (více v článku na str. 22).

LIBERECKÝ KRAJ (LIB)

Patří ke krajům s nižším indexem závislosti (21,6). Rozmezí indexu závislosti v libereckém kraji je od 17,5 v České Lípě do 26,1 v Semilech. Správní obvody, které se potýkají s indexem závislosti vyšším než 24,0, jsou Jilemnice, Železný brod, Turnov a Semily. Příznivější situace je ve Frýdlantu (19,9) a České Lípě (17,5). Podíl produktivní složky obyvatelstva nižší než 69,0 % je ve správních obvodech Tanvald, Turnov, Železný Brod, Jilemnice a Semily, což jsou oblasti, ve kterých je současně vysoký podíl obyvatel ve věku 65 a více let (nad 16 %).

ÚSTECKÝ KRAJ (ULK)

Je krajem s nejnižším indexem závislosti (18,3–24,7). Správní obvody s indexem závislosti nad 23,0 jsou Litvínov, Roudnice nad Labem a Lovosice, kde činí 24,7, hodnotu menší než 19,0 mají: Bílina, Kadaň a Chomutov (18,3). V Ústeckém kraji produktivní složku obyvatelstva nižší než 69 % mají správní obvody Rumburk, Litvínov, Roudnice nad Labem a Lovosice.

KARLOVARSKÝ KRAJ (KVK)

Nejmenší kraj se sedmi správními obvody má nejvyšší index závislosti v Karlových Varech (24,2) a Mariánských Lázních (24,1). V Aši, Sokolově a Ostrově nedosahuje index závislosti hodnoty 20. Hranici 69 % produktivního obyvatelstva (15–64 let) dosahují všechny správní obvody. Podíl nejstaršího obyvatelstva (65+ let) je nejvyšší v Karlových Varech a Mariánských Lázních (shodně 16,8 %).

PLZEŇSKÝ KRAJ (PLK)

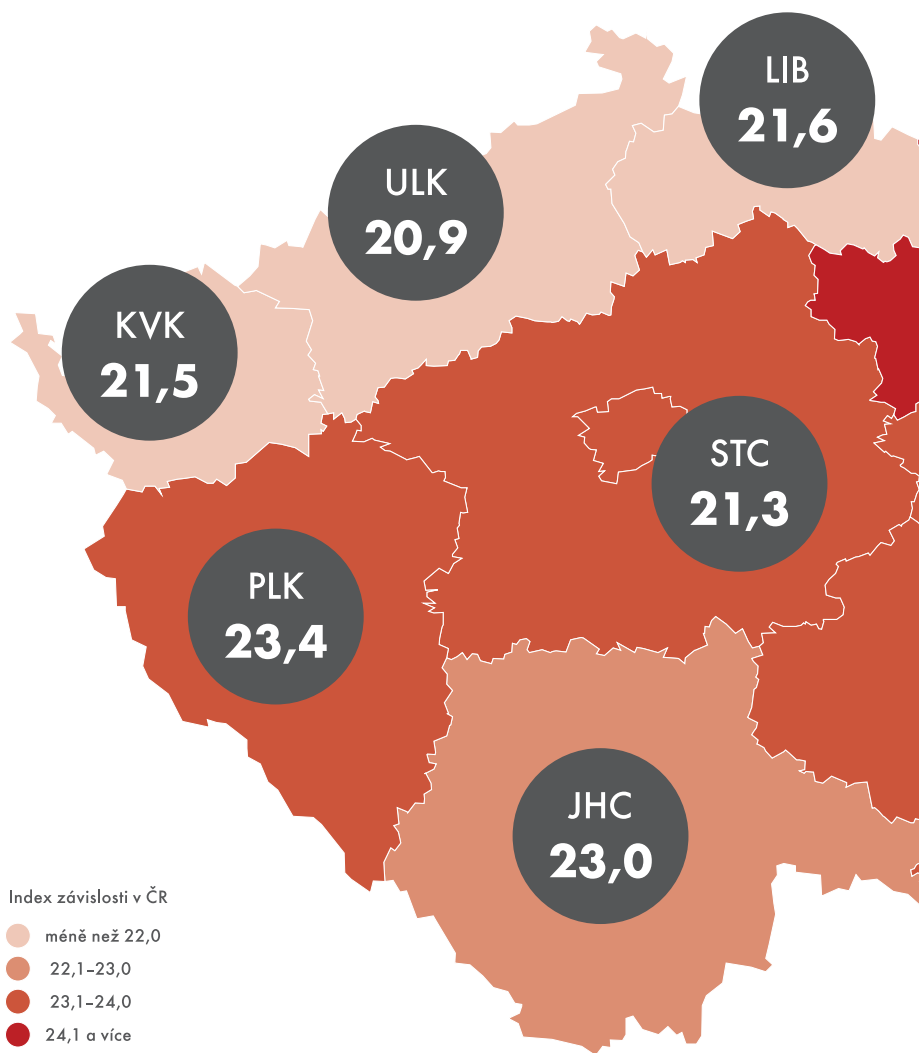
Index závislosti se zde pohybuje v rozmezí 17,4 (Tachov) až 27,4 (Sušice). Kraj má index závislosti 23,4. Hodnotu 24,0 ještě překračují správní obvody Rokycany (24,9), Plzeň (25,0), Nepomuk (25,8), Blatná (26,2) a Horažďovice (27,2). V Blatné, Sušici a Horažďovicích podíl obyvatelstva ve věku 15–64 let je 67,7 %, 67,6 % a 67,4 %. Nejvíce obyvatel ve věku 65+ je v Sušici (18,5 %), Horažďovicích (18,4 %) a Nepomuku (17,8 %).

JIHOČESKÝ KRAJ (JHC)

Nejvyšší index závislosti, vyšší než 25,0, mají správní obvody Třeboň, Písek, Blatná, Soběslav a Milevsko. Nízkým indexem závislosti, nižší než 21,0 mají správní obvody Trhové Sviny, Prachatice, Týn nad Vltavou, Český Krumlov a Kaplice. Rozmezí indexu závislosti je v Jihočeském kraji od 17,2 v Kaplici do 28,3 v Milevsku. Jihočeský kraj se potýká s nedostatkem populace v produktivním věku (15–64 let) ve správních obvodech Vodňany, Blatná, Třeboň, Tábor, Písek, Soběslav a Milevsko. V těchto správních obvodech je podíl produktivní složky obyvatelstva menší než 69 %.

STŘEDOČESKÝ KRAJ (STC)

Index závislosti se pohybuje v rozmezí 15,3–26,0. Ve správních obvodech Hořovice, Kolín, Kutná Hora, Vlašim, Čáslav, Votice je index závislosti rovný nebo vyšší než 24,0. Nejvyšší index závislosti mají Poděbrady (26,0), naopak nižší než 18,0 mají Neratovice, Říčany, Brandýs nad Labem, Černošice a Lysá nad Labem (15,3). Produktivní složku obyvatelstva nižší než 69 % mají zde správní obvody Sedlčany, Hořovice, Vlašim, Dobříš, Kolín, Nymburk, Český Brod, Čáslav, Poděbrady a Votice.

PARDOBICKÝ KRAJ (PAK)

Má index závislosti 23,4 ve správních obvodech v rozmezí 20,4 (Lanškroun) až 25,6 (Hlinsko). Hodnotu nad 24 překračují ještě správní obvody Pardubice, Králíky, Přelouč a Česká Třebová. Nejvíce nejstaršího obyvatelstva ve věku 65 a více let je zastoupeno ve správních obvodech Hlinsko (17,4 %), Přelouč (16,8 %), Česká Třebová a Pardubice (shodně 16,7 %) a v Králíkách (16,4 %).

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ (HKK)

Má z celé ČR nejvyšší index závislosti (24,5). Hodnotu 25 překračují správní obvody Dvůr Králové nad Labem, Kostelec nad Orlicí, Hradec Králové, Nové Město nad Metují, Nová Paka a Náchod (27,0). Rychnov nad Kněžnou a Vrchlabí patří k těm s nejnižším indexem závislosti (22,0 a 21,6). Největší podíl nejstaršího obyvatelstva (65+) mají správní obvody Nová Paka (18,1 %), Náchod (18,0 %) a Nové Město nad Metují (17,9 %).

OLMOUCKÝ KRAJ (OLK)

Má čtvrtý nejvyšší index závislosti. Jeho hodnota je 23,4. Kromě správních obvodů Přerov (25,8), Konice (25,2) a Prostějov (24,7) je situace celkem vyrovnaná. Index závislosti se kromě těchto správních obvodů pohybuje v úzkém rozmezí 21,6 (Mohelnice) až 23,8 (Litovel). Podíl obyvatel v produktivním věku pod 69 % je v Litovli, Šumperku, Konicích, Přerově a Prostějově.

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ (MSK)

Jedná se o kraj s nižším indexem závislosti (22,5). Index závislosti vyšší než 24,0 mají správní obvody Třinec, Karviná a Havířov, příznivější situace je v Orlové, Kravařích a Bruntálu. Produktivní složka obyvatelstva nižší než 69 % je zde ve správních obvodech Havířov, Frýdlant nad Ostravicí, Vítkov a Třinec.

ZLÍNSKÝ KRAJ (ZLK)

Patří po Královéhradeckém kraji ke krajům s nejvyšším indexem závislosti v České republice. Index závislosti Zlínského kraje je 24,1 s rozmezím 19,1 ve Vizovicích až 26,2 ve Zlíně. Ostatní správní obvody mají index závislosti vyrovnaný v rozmezí 22,5 až 24,8. Produktivní složka obyvatelstva je nejméně zastoupena ve správních obvodech Valašské Klobouky, Uherský Brod, Valašské Meziříčí, Holešov a Zlín (méně než 69 %). Ve Zlíně je současně nejvyšší podíl obyvatel ve věku 65 a více let (17,8 %).

Index závislosti v Praze

- ≤ 12,0
- 12,1–15,0
- 15,1–18,0
- 18,1–21,0
- 21,1–24,0
- 24,1–27,0
- 27,1–30,0
- > 30,1

ČR CELKEM

22,6

(k 26. 3. 2011)

PHA
22,1HKK
24,5PAK
23,4OLK
23,4MSK
22,5VYS
23,8JHM
23,3ZLK
24,1

Zdroj: ČSÚ (data ze sčítání v roce 2011, obvyklý pobyt)

KRAJ VYSOČINA (VYS)

Je krajem s třetím nejvyšším indexem závislosti (23,8). Ve správních obvodech Třebíč (21,9) a Velké Meziříčí (21,7) je situace příznivější než v Pacově (29,8), kde je třetí nejvyšší index závislosti v ČR, v Humpolci (27,9) a v Telči (26,5). Na Vysočině je zastoupen vyšší podíl starších lidí ve věku 65 a více let. Kromě tří obvodů (Třebíče, Jihlavy a Velkého Meziříčí) se jejich podíly pohybují nad 16 %, nejvíce v Pacově (19,8 %) a v Humpolci (18,7 %). Produktivní složka obyvatelstva přesahuje hranici 69,0 % pouze ve Světlé nad Sázavou, Třebíči, Jihlavě a Velkém Meziříčí.

JIHOMORAVSKÝ KRAJ (JHM)

Nejnižší index závislosti má správní obvod Mikulov (19,5).

Nad hodnotou 24 se pohybují správní obvody Rosice, Blansko, Brno a Tišnov, jehož index závislosti je 25,6.

Podíl obyvatel ve věku 15–64 let je nižší než 69 % ve správních obvodech Blansko, Kuřim, Šlapanice, Boskovice, Rosice a Tišnov. V Tišnově je současně nejvyšší podíl obyvatel ve věku 65 a více let (17,3 %). Ve správním obvodu Brno tvoří složka nejmladšího obyvatelstva ve věku 0–14 let pouze 12,7 %.

O čem index vypovídá

Index závislosti vypovídá jen o věkové struktuře obyvatel. O poměru starších lidí (65 a víc let), o kterých se předpokládá, že už jsou v důchodu, a o mladších ve věku 15–64 let, výdělečně činné složce obyvatelstva.

Jitka Řezníčková, oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí

Musíme si uvědomit, že ne všichni lidé ve věku patnácti až dvaceti letech pracují, takže s nimi nelze počítat jako s produktivní složkou. Totéž platí na druhé straně pomyslné demografické pyramidy. Ne všichni lidé skutečně pracují do důchodového věku. Část obyvatel nastoupila do penze již v šedesáti letech a dříve. Dalším faktem je, že ne všichni v produktivním věku pracují. Co tedy skutečně můžeme z indexu závislosti vyčíst, je potenciál, kterým ten či onen kraj či obvod disponuje. Zda se v něm nachází práce či a zda jsou lidé v produktivním věku využiti, už v něm nenajdeme.

Stárnou i pražská sídliště

Obecně platí, že čím vyšší index závislosti je, tím vyšší počet osob v postproduktivním věku připadá na „živitele“ v produktivním věku. Podíváme-li se na krajské mezisrovnání v grafické příloze (str. 20–21), zjistíme, že kraj má buď vysokou složku staršího obyvatelstva ve věku 65 a více let, nebo nižší podíl lidí v produktivním věku 15–64 let, případně se uplatňují oba vlivy zároveň.

V některých krajích stále ubývá lidí v produktivním věku. Zatímco rodiče zestárlí a zůstávají, mladí se stěhují za práci nebo studiem. Stárnou i některá pražská sídliště a místa se starou zástavbou. Naopak nově budovaná sídliště mají výraznější zastoupení mladších věkových skupin.

Rozdílné hodnoty v krajích

Nejvyšší index závislosti má Královéhradecký kraj (24,5), Zlínský kraj (24,1) a Kraj Vysočina (23,8). V těchto krajích je poměr obyvatelstva ve věku 65 a více let k obyvatelstvu ve věku 15–64 let nejvyšší. Problémem může být zvyšující

Praha má správní obvody s nejvyššími a současně nejnižšími indexy závislosti v Česku.

se počet staršího obyvatelstva, úbytek obyvatelstva v produktivním věku či oba vlivy současně.

V rámci celé České republiky jsou správní obvody s nejvyšším indexem závislosti (27,0 a více) Praha 10 (31,2), Praha 4 (31,1), Pacov (29,8), Praha 6 (28,4), Milevsko (28,3), Humpolec (27,9), Horažďovice v Plzeňském kraji (27,2) a Náchod (27,0).

Nejnižší index závislosti z celé ČR vykazují správní obvody Praha 13 (11,2), Praha 17 (13,2), Praha 14 (13,4), Praha 22 (14,0), Praha 18 (14,3), Lysá nad Labem (15,3) a Praha 15 (16,1).

Praha je velmi specifická, má totiž správní obvody, kde je index závislosti v České republice nejvyšší a současně nejnižší.

V Praze 13, kde je nejnižší index závislosti (11,2), je pouze 8,7 % obyvatel ve věku 65 a více let a nejvyšší zastoupení obyvatelstva v produktivním věku (77,4 %). Naopak Praha 4 spolu s Prahou

10 mají zastoupení obyvatelstva 65+ shodně 21,1 %. Výrazně vyšší podíl starších obyvatel (65+), na rozdíl od ostatních městských částí, má také Praha 6 (19,4 %) a Praha 8 (17,2 %). Praha 1 a Praha 3 jsou zajímavé tím, že je zde nejméně dětí ve věku 0–14 let (7,8 % a 9,9 %). Všechny ostatní městské části mají dětí více než 10 %.

V tomto směru vede Praha 22, kde je 18,4 % dětí. V průměru má Praha s 1 268 796 obyvateli 12,1 % dětí (0–14), 71,6 % produktivní složky obyvatelstva (15–64) a 15,8 % staršího obyvatelstva ve věku 65 a více let.

V ostatních krajích není tak heterogenní situace jako v Praze. Kraje mají indexy závislosti podstatně vyrovnanější. ■

Více informací k tématu indexu závislosti naleznete v tabulkách č. 4 a 5 na: <http://bit.ly/181mi5A>

Domácnosti seniorů

Podle výsledků SLDB 2011 je v Česku 2 667 867 hospodařících domácností tvořených jednou rodinou. Pětinu z nich představují domácnosti seniorů.

Pavčina Habartová, oddělení metodiky, analýz a diseminace sčítání

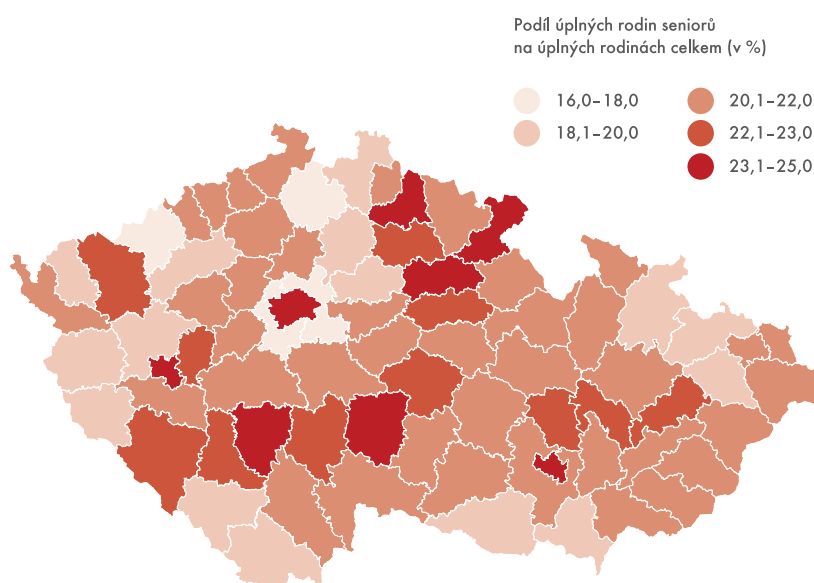
V roce 2011 bylo v České republice 1 069 505 domácností seniorů, ve kterých žilo celkem 1 762 993 osob. Nejvyšší podíl domácností seniorů byl podle očekávání zjištěn mezi domácnostmi prarodičů s vnoučaty. Pouze jedna čtvrtina domácností prarodičů s vnoučaty je tvořena domácnostmi s osobou v čele mladší 65 let. Další významné zastoupení seniorů bylo zjištěno mezi jednotlivci. Více než třetina domácností jsou osoby ve věkové skupině 65 let a více. V úplných a neúplných rodinách jsou domácnosti seniorů zastoupeny cca ve 20 %, přičemž s rostoucím věkem osoby v čele ubývá podíl rodinných domácností a dochází ke zvyšování podílu domácností jednotlivců.

Postavení závisí na věku

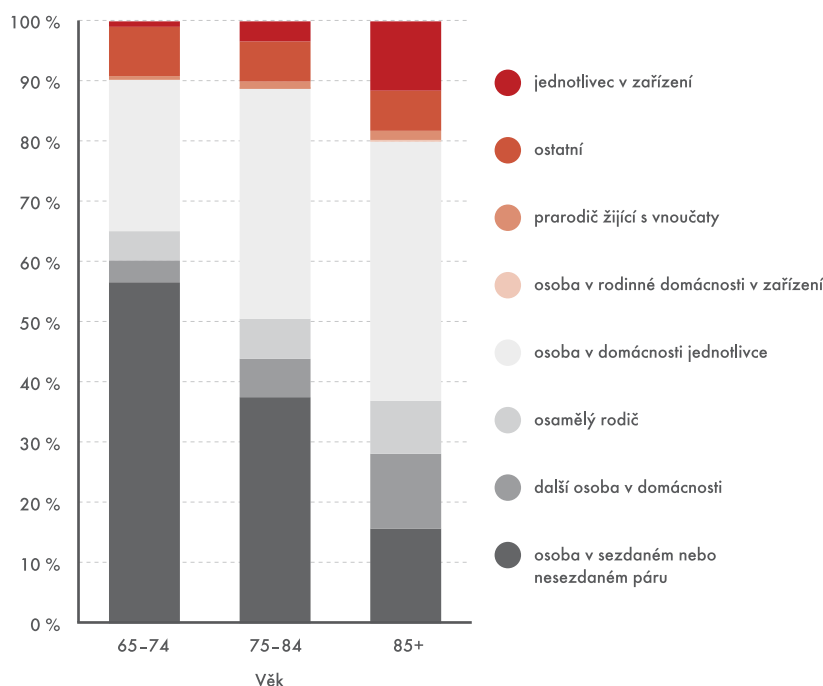
Závislost mezi věkem a typem domácnosti, ve které seniori žijí, potvrzují také podíly osob podle postavení v domácnosti. Muži a ženy v nižší věkové kategorii seniorů (věk 65–74 let) jsou v domácnosti mnohem častěji v postavení „manžel“ a „manželka“ (56 %) než jako jednotlivci žijící samostatně v domácnosti. Pouze 11 tisíc (1 %) seniorů v této věkové kategorii žije mimo domácnosti jako jednotlivá osoba v zařízení, zpravidla v domovech důchodců, domovech s pečovatelskou službou apod.

Se stoupajícím věkem se struktura seniorů podle postavení v domácnosti mění. Se zvyšující se intenzitou úmrtnosti ve vyšším věku se jako důsledek ztráty partnera zvyšuje počet domácností jednotlivců seniorů a naopak klesá podíl osob žijících v páru. Kromě toho také roste podíl osob, které využívají možnost spoluzít s jinou domácností, nebo volí bydlení v zařízení. Osoby ve věku 85 a více let žijí ze 43 % nejčastěji samostatně, 13 % žije jako další osoba v rodinné domácnosti

Zastoupení úplných rodin seniorů na celkovém počtu úplných rodin v jednotlivých okresech, SLDB 2011

Struktura osob ve věku 65 a více let podle postavení v domácnosti, SLDB 2011

Zdroj: ČSÚ

(např. rodič, tchán/tchyně nebo prarodič osoby v čele domácnosti) a 12 % osob starších 85 let žije v zařízení, buď jako jednotlivec, nebo v rodině v zařízení.

Domácnosti seniorů bydlí v 60 % ve vlastním domě nebo v bytě v osobním vlastnictví. Pouze pětina domácností starších osob bydlí v nájmu, nejčastěji to jsou senioři jednotlivci. Pouze 3 639 domácností seniorů využívá k bydlení rekreační objekt.

Domácnosti jednotlivců

Domácnosti seniorů tvoří dvě nejvýraznější skupiny – domácnosti jednotlivců a úplné rodiny (viz tabulka). Domácností jednotlivců seniorů žilo v roce 2011 na území Česka více než půl milionu a v naprosté většině případů se jedná o domácnosti nepracujících důchodců, především ovdovělých žen. Bydlí nejčastěji v bytových nebo rodinných domech postavených v letech 1920–1980. Pouze necelých 5 % seniorů jednotlivců má obvyklý pobyt v novostavbách postavených po roce 2000. Většina domácností jednotlivce staršího 65 let vznikla rozpadem úplné, resp. neúplné rodiny (tj. úmrtím partnera, resp. odchodem dětí a založením jejich vlastní domácnosti), proto také úroveň a způsob bydlení je velmi často pouze zachováním vzoru dosavadního způsobu bydlení předchozího typu domácnosti. Téměř dvě třetiny jednotlivců seniorů obývá minimálně 3 pokojový byt (včetně kuchyně) a průměrná obytná plocha bytu na jednotlivce ve

Muži a ženy v nižší věkové kategorii seniorů (věk 65–74 let) jsou v domácnosti mnohem častěji v postavení „manžel“ a „manželka“ (56 %) než jako jednotlivci žijící samostatně v domácnosti.

Vývoj počtu domácností seniorů podle SLDB 2001 a 2011

Typ hospodařící domácnosti	1. 3. 2001	26. 3. 2011	2011/2001
1 úplná rodina	391 878	448 405	1,14
1 neúplná rodina	75 242	95 986	1,28
Domácnost jednotlivce	481 446	511 509	1,06
Prarodiče s vnoučaty	30 763	13 605	0,44

Zdroj: ČSÚ

věku 65 let a více činí 49,3 m². Dalším, avšak méně četným modelem bydlení domácnosti jednotlivce seniora, je bydlení v nájemném bytě, kterého v roce 2011 využívala více než čtvrtina seniorů jednotlivců.

Úplné rodiny

Druhou velmi významnou skupinou domácností seniorů převažující spíše v mladších věkových skupinách seniorů jsou úplné rodiny. Ty jsou z 80 % manželským párem, se kterými zpravidla nežije žádná další osoba. Velkou většinu těchto rodin představují domácnosti, kde jsou obě osoby důchodci. Více než v 80 % jedná o nepracující důchodce, pouze v minimu případů (1,5 %) jsou oba ekonomicky aktivní. Co se týče bydlení úplných rodin seniorů, téměř ve dvou třetinách případů žijí tyto rodiny ve vlastním domě nebo bytě.

Podíl úplných rodin seniorů se pohybuje mezi 16–25 % z celkového počtu úplných rodin. Nejmenší zastoupení se vyskytuje v zázemí Prahy, kde převažují ve struktuře domácností spíše mladší rodiny s dětmi, nejvyšší je na

opak v Praze, v Brně, Plzni a v okresech tzv. vnitřní periferie. Jedná se o území zejména podél jižních a východních hranic Středočeského kraje, s horší dopravní dostupností, nedostatkem pracovních příležitostí, vyšší mírou nezaměstnanosti, a proto i s výrazně nižším zastoupením obvykle bydlicích osob mladších věkových skupin. Podobné rozmístění platí také pro domácnosti jednotlivců seniorů s tím rozdílem, že nejnižší podíl seniorů jednotlivců žije ve velkoměstech (Praha, Brno aj.) a v zázemí Prahy z důvodu výrazného zastoupení jednotlivců mladších věkových skupin, tzv. singles.

Za posledních deset let počet hospodařících domácností seniorů vzrostl v průměru o 9 %, přičemž nejvýraznější nárůst je patrný u rodinných domácností seniorů, pokles byl zaznamenán pouze u prarodičů s vnoučaty. Vzhledem k očekávanému vývoji věkové struktury a stárnutí české populace lze předpokládat, že domácnosti seniorů budou mít i v příštích desetiletích stále silnější zastoupení a jejich vzrůstající počet bude významně ovlivňovat celkovou strukturu domácností. ■

DOMÁCNOST SENIORŮ

Vzhledem ke změně organizace, způsobu sběru a především automatickému zpracování dat sčítání 2011 byla jako nejnižší odvozená jednotka domácností konstruována domácnost hospodařící (oproti sčítání 2001, ve kterém ji představovala domácnost cenzová).

Za domácnosti seniorů jsou považovány všechny hospodařící domácnosti tvořené jednou rodinou, jednotlivcem, nebo domácností prarodičů s vnoučaty, ve kterých je osoba v čele ve věku 65 a více let.

Domácnosti podle výsledků SLDB 2011

Vydavatel: Český statistický úřad

Podrobné údaje o domácnostech podle definitivních výsledků sčítání lidu, domů a bytů k 26. březnu 2011 nabízí monotematická datová publikace „Domácnosti podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2011“. Dvacet devět tabulek obsahuje charakteristiky hospodařících domácností jako celku i jednotlivých typů – domácností rodinných, jednotlivců, vícečlenných nerodinných i domácností složených z více rodin.

Ve srovnání s předchozími sčítáními, kdy byly publikovány údaje i za domácnosti cenové, jsou za rok 2011 zpracována a zveřejněna data pouze za domácnosti hospodařící. Údaje srovnatelné s údaji o cenových domácnostech v roce 2011 (a dříve) jsou k dispozici za jednotlivce, vícečlenné nerodinné domácnosti a v případě rodin za hospodařící domácnosti tvořené 1 rodinou. Takových domácností je 98,4 %; v tomto rozsahu jsou tedy data srovnatelná i v dlouhodobé časové řadě.

Stejně jako v případě obyvatelstva je důsledně využíván koncept obvyklého pobytu osob, které domácnost tvoří. Na rozdíl od předchozích cenů byly zjištěny rodinné domácnosti i v zařízeních. Součástí úplných rodin jsou i páry osob stejného pohlaví, a to jak registrované partnerství, tak tzv. faktické partnerství – tedy neformální soužití.

Podrobné charakteristiky domácností mají tradiční rozsah. Kromě detailního určení typu domácnosti, zejména typu rodiny, jsou zpracovány i výstupy podle způsobu bydlení domácnosti, v případě bydlení v bytech podle charakteristik bytu – jeho velikosti, právního důvodu užívání, spolumydlení s jinou domácností apod. V rámci souboru údajů o jednotlivých typech domácností jsou nejpodrobněji zpracovány údaje o rodinách – úplných i neúplných, a to zejména ve vztahu k počtu závislých dětí. V případě úplných rodin, manželských párů a fak-

tických manželství (tedy bez párů stejného pohlaví), jsou k dispozici i data o kombinaci charakteristik manželů nebo partnerů (věk, ekonomická aktivita, vzdělání, národnost aj.). Pro neúplné rodiny a jednotlivce jsou zpracovány výstupy podle charakteristik osoby v čele. Publikace obsahuje i speciální tabulky věnované domácnostem důchodců.

Ve stejném rozsahu jako tato publikace za Českou republiku jsou zpracovány i jednotlivé kraje. ■

Lázeňská péče 2011

Vydavatel: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

Publikace patří do řady Zdravotnická statistika, kterou ÚZIS ČR vydává od roku 1962. Od roku 2003 je zdrojem informací výkaz o lázeňské péči. Data jsou vztažena na dospělé, dorost a děti a jsou členěna na tuzemce a cizince podle způsobu úhrady. ■

Europe in figures

Eurostat yearbook 2012

Vydavatel: Luxembourg - European Union

Ročenka Eurostatu poskytuje komplexní výběr statistických údajů o Evropě. Lze ji chápat jako úvod do evropských statistik. Poskytuje také pokyny k obrovskému rozsahu údajů volně dostupných na internetových stránkách Eurostatu. ■

Statistisches Jahrbuch der Schweiz 2013

Vydavatel: Herausgegeben vom Bundesamt für Statistik

Publikace Federálního statistického úřadu poskytuje přehled všech témat hospodářského a společenského života ve Švýcarsku. V ročence najdete řadu diagramů, textů a tabulek a dlouhodobé řady důležitých statistických informací. ■

Je důležité si uvědomit, že stárnutí je nevratný proces

Je rostoucí počet seniorů v České republice v Evropě ojedinělý, anebo se jedná o všeobecný trend? Daniel Chytil, vedoucí oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí ČSÚ, vysvětluje, jak to vidí statistici. Podle jeho názoru vždy záleží, z jakých zdrojů a metodiky se vychází.

Jan Cieslar, tiskový mluvčí ČSÚ

Pokud máme hovořit o seniorech, měli bychom si nejdříve vyjasnit, koho tím statistici vlastně míní?

Stárnutí je nevratný proces, který je v první řadě určen chronologickým věkem. Ze sociologického hlediska lze věk považovat za stratifikační proměnnou. Sociální věk se pak váže na různé životní etapy a fáze. Je důležité připomenout, že věkové proporce jsou historicky proměnlivé. To vidíme na posouvání hranice mateřství, odchodu do důchodu apod. Statisticki nejčastěji definují seniora věkem 65 a více let, někdy také jako příjemce starobního důchodu.

Kolik je v České republice seniorů?

Ke konci roku 2011 u nás žilo 1,7 mil. osob ve věku 65 a více let, podle údajů ministerstva práce a sociálních věcí 1,725 mil. starobních důchodců. Sám vidíte, že čísla jsou si velice podobná, i když každé z nich obsahuje částečně jinou populaci a jiné osoby. Znamená to tedy, že z 10 mil. obyvatel je 16,2 % osob ve věku 65 a více let.

Máte nějakou představu o tom, jak se situace kolem seniorů vyvíjela v posledních dvaceti letech?

Od roku 1993 sledujeme samostatné údaje za Českou republiku. Od té doby se počet osob nad 65 let zvyšuje a zároveň stoupá jejich podíl na obyvatelstvu. Není to však nijak dramatické. Vývoj je kontinuální. Souvisí s věkovou strukturou obyvatelstva, kdy silnější populační ročníky vstupují do seniorského věku. V roce 1993 činil podíl seniorů na obyvatelstvu 13 %

a v roce 2009 překročil 15 %. Potom další takový, dá se říct zlom, byl rok 2007, ve kterém celkový počet seniorů překročil 1,5 milionu. A když půjdu ještě o rok zpátky, tak v roce 2006 se poprvé vyrovnalo zastoupení věkové složky nad 65 s věkovou složkou pod 15 let. Index stárí, který je konstruován jako poměr počtu obyvatel ve věku 65 a více let ku počtu obyvatel 0–14 let, tehdy dosáhl hodnoty sto. Od té doby ji překračuje, což znamená, že od roku 2006 je vyšší zastoupení seniorů v populaci než osob mladších 14 let.

čtvrtinou a třetinou podle toho, jak toho důchodce definujeme.

Pokud se jedná o domácnosti jednotlivců, jsou data jednoznačnější?

Ano, z nových údajů ze sčítání bylo zjištěno, že z domácností jednotlivců, kterých je u nás přes 1,4 mil., tvoří téměř polovinu domácnosti důchodců. A co je ještě zajímavější – polovinu z nich tvoří ovdovělé ženy. Podle SILCu se v osmi procentech domácností starobních důchodců vyskytuje pracující důchodce. Z Výběrového šetření pracovních sil v roce 2011 zase

Z nových údajů ze sčítání bylo zjištěno, že z domácností jednotlivců, kterých je u nás přes 1,4 mil., tvoří téměř polovinu domácnosti důchodců.

Mohl byste popsat, jak vypadá seniorská domácnost?

I zde narážíme na definiční nejednoznačnost. Záleží na zdrojích dat a metodice. Můžeme vycházet ze sčítání lidu, z Výběrového šetření pracovních sil nebo ze šetření životních podmínek – SILCu. Seniorská domácnost nám pak pokaždé vyjde malinko jinak, protože je trošku jinak definována. Z údajů SILCu vyplývá, že z celkového počtu domácností je jedna třetina v čele s důchodcem. Pokud je kritériem věk, pak čtvrtina domácností má v čele osobu nad 65 let. A další údaj je, že necelých 29 % jsou domácnosti, ve kterých jsou důchodci bez pracujících členů. Takže se pohybuje mezi tou

vyplývalo, že u nás pracuje 250 tis. důchodců, což tvoří kolem 5 % z celkově pracujících nebo zaměstnaných osob. Pouze 155 tis. z nich jsou důchodci ve starobním věku, ve starobním důchodu.

Jak vypadají příjmy a výdaje seniorských domácností?

Ze šetření životních podmínek nebo ze statistiky rodinných účtů vyplývá, že seniorské domácnosti jsou z hlediska průměrného příjmu na osobu na úrovni celostátního průměru všech příjmových skupin. Příjmy domácností s pracujícími důchodci jsou vysoce nadprůměrné. Celkem 70 % příjmů domácností starobních dů-

Mgr. Daniel Chytil

Vystudoval sociologii na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze. Pracoval v Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR, poté jako koordinátor technické asistence v oblasti automotive. Od roku 2005 působí na Českém statistickém úřadě, nejdříve jako odborný pracovník v Samostatném oddělení specifických statistik obyvatelstva, od roku 2009 jako jeho vedoucí. Po organizační změně v roce 2010 vede oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí v Odboru statistiky trhu práce a rovných příležitostí.

Statistickí nejčastěji definují seniora věkem 65 a více let, někdy také jako příjemce starobního důchodu.

chodců tvoří důchod. U domácností důchodců jednotlivců kryje důchod 88 % příjmů, u domácností pracujících důchodců jen 38 % příjmu. Dvě třetiny domácností v SILCu uvedlo, že s příjmem vycházejí v průměru s obtížemi. Stejně je to u domácností starobních důchodců. Větší obtíže pak udávají domácnosti jednotlivců. Pokud se jedná o domácnosti starobních důchodkyň, 75 % žen udává, že s příjmy vycházejí těžko.

Jsou tedy senioři více ohroženi chudobou než například mladé rodiny s dětmi?

Z údajů SILCu vyplývá, že obecně nejsou ohroženější, protože rodiny s dětmi, zejména ty neúplné, jsou na tom ještě hůře. Jednočlenné domácnosti důchodců, zejména samostatně bydlící v nájemných bytech ve velkých městech, které z velké části tvoří ženy nebo ovdovělé ženy, mají mnohdy velký problém uhradit deregulovaný nájem. Ne vždy totiž dosáhnou na různé příspěvky ze sociálního zabezpečení, které by jim náklady na bydlení kompenzovaly.

V čem se pak tedy liší tzv. nákupní koš seniorů od koše ostatních sociálních skupin?

Z objemu vydání důchodců tvoří větší podíl potraviny, nápoje, bydlení, voda a energie. Naopak v porovnání s rodinami s dětmi vydají mnohem méně za dopravu, odívání, obuv, zdraví, vzdělávání, stravování, ubytování, pojištění a další výdaje, které souvisejí s životním stylem určitého věku.

Liší se nějak naši senioři v porovnání se světem?

I když je u nás stárnutí obyvatelstva vnímáno jako poměrně palčivý problém, z pohledu ostatních zemí na tom zase nejsme tak zle.

Kdybychom to porovnávali například podle indexu stárání, tak jsme spíše v té dolní polovině žebříčku. V jiných zemích je podíl populace nad 65 let mnohdy výrazně větší. Například Itálie, Německo a Řecko mají více než pětinu populace ve věku nad 65 let, zatímco u nás je to těsně přes 16 %. Co se týče dětí, tak mnoho zemí má menší podíl dětí než Česká republika. Takže z hlediska mezinárodního srovnání jsme tak v průměru, možná dokonce i v lepším průměru. U nás sice dochází k tomu, že ty silnější poválečné ročníky budou vstupovat nebo vstupují do ekonomické neaktivity nebo do toho seniorského věku, ale v tom nejsme zdaleka sami.

Je budoucnost Evropy v tomto směru světlá nebo spíše temná?

Evropa jako celek stárnout bude. Všechny státy se budou muset vyrovnat s tím, že aby zvyšující se postproduktivní složku obyvatelstva nějak užívaly, budou muset více lákat migranty a také se snažit udržet seniory na trhu práce co nejdéle. Bude nutné také podporovat vlastní iniciativu v zabezpečení se na stárání. Na problematiku stárnutí poukazují odborníci nebo demografové už mnoho let. Vlastně všechny iniciativy různých evropských a nadnárodních institucí jsou poměrně nové, takže teprve v nedávné době se začala nějaká ta politická opatření vytvářet. ■

Výdaje domácností na zdravotní péči

Nákladná zdravotní péče je v České republice hrazena převážně z veřejného zdravotního pojištění, avšak v posledních letech výrazně narůstá význam plateb domácností, které byly v minulosti spíše doplňkových zdrojem financování. Od roku 2005 vzrostly výdaje domácností o 83 %.

Vladimíra Kalnická, oddělení statistiky vzdělávání, zdravotnictví, kultury a sociálního zabezpečení

V roce 2005 představovaly celkové výdaje na zdravotní péči 219 miliard Kč, z toho podíl domácností činil 23 miliard Kč. V roce 2011 se souhrnné výdaje pohybovaly těsně pod hranicí 290 miliard Kč, z toho z rodinných rozpočtů přispěli lidé 42 miliardami Kč. Výdaje domácností tedy za šest let vzrostly o více než čtyři pětiny, což je nejvíce ze všech finančních zdrojů. Pro porovnání – u zdravotních pojišťoven byl zaznamenán ve stejném časovém období nárůst o 31%.

Za co nejvíce platíme?

Náklady domácností na zdravotní péči se od roku 2008 pohybují nad hranicí 40 miliard Kč. Maximální hodnoty bylo dosaženo v roce 2009, a to 43 141 mil. Kč.

Lidé platí z vlastní kapsy především léky, ať už se jedná o nedoplatky za medikamenty na předpis nebo plně hradí volně prodejné léčivé prostředky. Zásah do rodinného rozpočtu představují i příplatky u stomatologů, poplatky za potvrzení pro řidičský či zbrojní průkaz nebo vstupní vyšetření do zaměstnání, platby za nadstandardní výkony a služby a v neposlední řadě kosmetické operace.

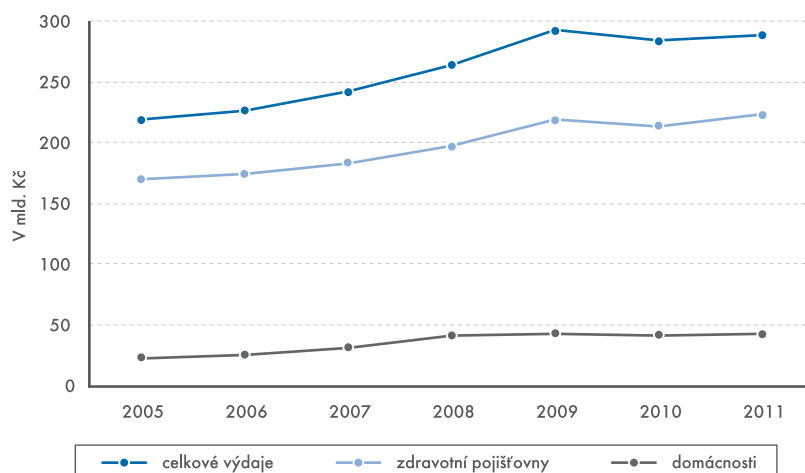
Nejdražší jsou léky

Domácnosti každoročně vydávají největší část finančních prostředků na léky a prostředky zdravotnické techniky. Ani rok 2011 nebyl výjimkou a Češi za obě položky utratili více než 21 mili-

V roce 2011 se souhrnné výdaje na zdravotní péči pohybovaly těsně pod hranicí 290 mld. Kč.

Výdaje na zdravotní péči v letech 2005–2011

Zdroj: ČSÚ

ard Kč, tj. 64 % výdajů domácností na zdravotnictví. Výdaje za předepsané léky se od roku 2005 postupně zvyšovaly a svého vrcholu dosáhly v roce 2008 (9 878 mil. Kč). O rok později byl zaznamenán mírný pokles, který pokračoval i v roce 2010. Sestupný trend se v roce 2011 zastavil a výdaje na léky na předpis přesáhly hranici 9 miliard.

Výdaje za volně prodejné léky se od roku 2009 postupně zvyšují. Při posledním šetření byl zaznamenán nárůst výdajů za léky bez receptu téměř o jednu třetinu v porovnání s uvedeným rokem 2009. Absolutní hodnota 11 757 mil. Kč je prozatím nejvyšší od roku 2000.

Regulační poplatky

Od ledna 2008 začali pacienti nově hradit zdravotnickým zařízením regulační poplatky, které se tak staly nedílnou součástí přímých výdajů domácností.

Za regulační poplatky v roce 2011 vydaly domácnosti 5,25 miliardy Kč (oproti roku 2010 pokles o 6,5 procentních bodů), z toho za poplatky za položku na receptu, resp. za předepsané léčivé přípravky či potraviny pro lékařské účely, zaplatily 2,46 miliardy Kč, za návštěvu u lékaře 1,37 miliardy Kč, za hospitalizaci v nemocnici popř. ústavní a lázeňskou péči 1,24 miliardy Kč a za pohotovost 180 miliónů Kč.

Poplatky za hospitalizaci zůstaly v roce 2011 na stejné úrovni jako v roce předchozím i přesto, že došlo od prosince 2011 ke změně výše regulačního poplatku za jeden den pobytu v nemocnici, ústavním či lázeňském zařízení z 60 Kč na 100 Kč. Výše poplatků za položku na receptu a za využití pohotovostních služeb poklesla o 6–7 %. Meziroční srovnání ukazuje 10% pokles výdajů za návštěvu lékaře. Od zavedení regulačních poplatků v roce 2008 se celková výše regulačního poplatku za ná-

Meziroční srovnání ukazuje 10% pokles výdajů za návštěvu lékaře.

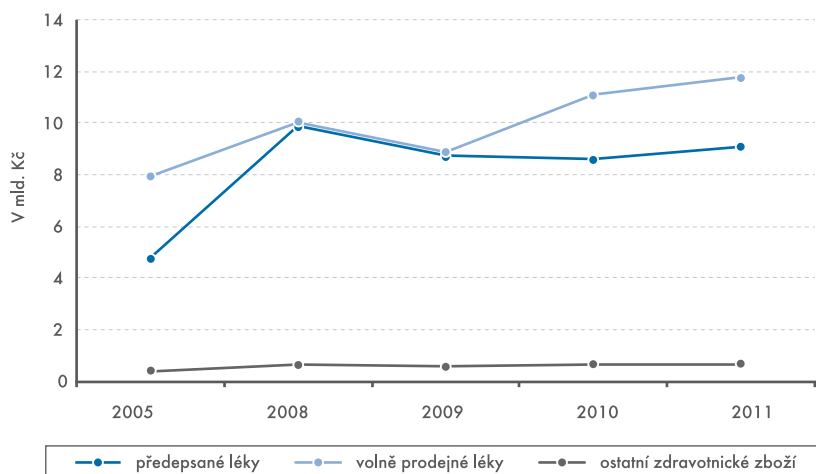
vštěvu lékaře snížila o 31 % a dosáhla zatím svého historického minima.

V roce 2011 platili lidé u lékaře a za položku na receptu 30 Kč, za den v nemocnici 60 Kč (později 100 Kč) a za pohotovost 90 Kč. Vyšší poplatky připadají na ženy (581 Kč na osobu a rok) než na muže (433 Kč). Týká se to téměř

všech druhů regulačních poplatků, pouze v případě poplatku za pohotovost jsou průměrné částky vyrovnané.

Další podrobnosti o výdajích na zdravotní péči za rok 2011 i z ostatních finančních zdrojů najdete v internetové verzi publikace na webových stránkách ČSÚ: <http://bit.ly/11fr7qS>.

Výdaje domácností na léky a ostatní zdravotnické zboží v letech 2005–2011

Zdroj: ČSÚ

Výdaje na regulační poplatky (v mil. Kč)

	2008	2009	2010	2011	Index 2011/2010
Poplatky za recept	2 411	2 659	2 657	2 458	92,5
Poplatky za návštěvu lékaře	1 806	1 650	1 530	1 374	89,8
Poplatky za hospitalizaci	1 176	1 262	1 243	1 242	99,9
Poplatky za pohotovost	178	208	191	180	94,2
Celkem	5 571	5 780	5 622	5 254	93,5

Zdroj: ČSÚ

Satelitní účet veřejného sektoru

Dluh a deficit vládních institucí jsou ukazatele, na které se soustřeďuje zájem politiků, mezinárodních institucí i veřejnosti. Ekonomická krize jejich váhu jenom posílila.

Vladimír Kermiet, vedoucí oddělení sektorových účtů, Kateřina Imříšková, oddělení sektorových účtů

Současné problémy zadlužování evropských ekonomik způsobily, že některé vlády začaly hledat cestičky, jak vyvést dluhy mimo institucionální sektor vládních institucí a pozitivně tak ovlivnit statistiku. Jednou z nich je zadlužování státem ovládaných korporací.

VEŘEJNÝ SEKTOR

zahrnuje všechny vládní instituce, tj. sektor vládních institucí (S.13) složený ze subsektorů ústředních vládních institucí, místních vládních institucí a fondů sociálního zabezpečení plus všechny veřejné korporace.

VEŘEJNÉ KORPORACE

jsou společnostmi, ve kterých mají rozhodující vliv vládní instituce nebo jiná veřejná korporace. Mohou být jak nefinanční, tak finanční. Nefinanční jsou v systému národních účtů zachyceny jako subsektor veřejných nefinančních podniků (S.11001), který obsahuje kolem 900 jednotek (např.: ČEZ, České aerolinie, Česká pošta, České dráhy, Dopravní podnik hlavního města Prahy, Lesy ČR, Budějovický Budvar, Česká televize, Český rozhlas) a asi 500 příspěvkových organizací (především nemocnic). Finanční veřejné instituce jsou zahrnuty v jednotlivých subsektorech sektoru finančních institucí (S.12) a údaje za ně nebyly doposud samostatně zpracovávány (např. Česká národní banka, Česká exportní banka, Českomoravská záruční a rozvojová banka a Exportní garanční a pojišťovací společnost).

Jako jeden z prvních v Evropě se Český statistický úřad rozhodl začít zveřejňovat údaje o zadlužení celého veřejného sektoru. V roce 2010 proto požádal Evropskou komisi (Eurostat) o spolufinancování projektu, v rámci kterého by byl vytvořen satelitní účet veřejného sektoru. Snahou českých statistiků bylo poskytnout ucelené údaje zejména tvůrcům domácích politik. Ukazuje se však, že pravděpodobně nepotrvá dlouho a tyto ukazatele budou povinně vyžadovány Evropskou komisí.

Sestavování účtu

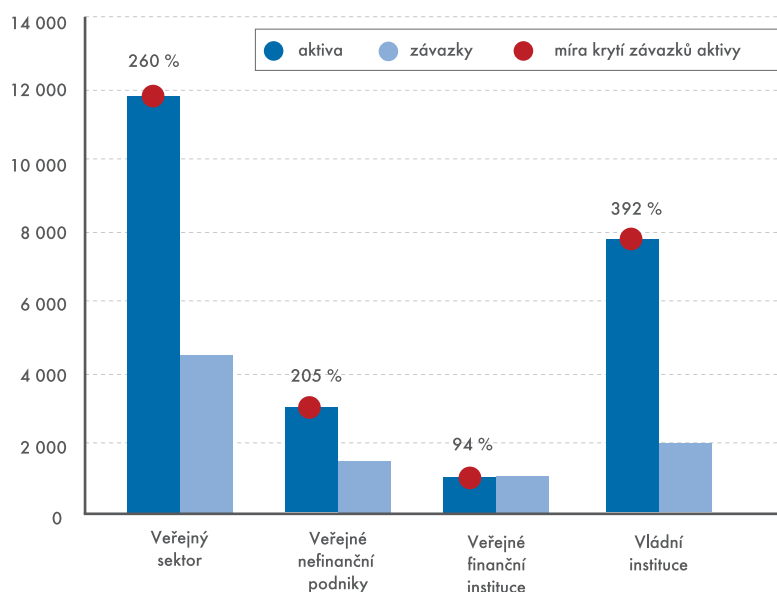
Satelitní účet veřejného sektoru představuje komplexní pohled na ekonomiku veřejného sektoru. Vychází z po-

žadavků na analýzy významu veřejného sektoru v ekonomice a celkového dopadu veřejné politiky vládních institucí na ekonomiku. Ty jsou totiž prosazovány nejen vládními institucemi, ale také prostřednictvím veřejných korporací. Hlavním cílem tvorby satelitního účtu veřejného sektoru je výpočet deficitu a dluhu za tento sektor.

Dluh (resp. deficit) veřejného sektoru je součtem dluhu (resp. deficitu) vládních institucí (v současné době bývá někdy v médiích označován jako veřejný dluh) a dluhu (resp. deficitu) veřejných korporací.

Sestavování satelitního účtu veřejného sektoru vychází z nového popisu systému národních účtů a z manuálu pro sestavení veřejného dluhu. Jelikož sektor vládních institucí

Krytí závazků aktivy, nekonsolidováno, 2011, v mld. Kč

Zdroj: ČSÚ

a subsektor veřejných nefinančních podniků lze získat přímo ze sektorových účtů, úkolem bylo před výpočtem deficitu a dluhu veřejného sektoru vyčíslit z účtů finančních institucí část týkající se veřejných finančních institucí.

Metodika výpočtu

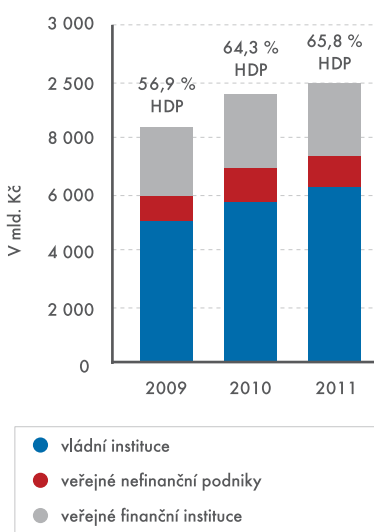
Do výpočtu dluhu veřejného sektoru nezahrnul ČSÚ Oběživo (AF21) vydané centrální bankou, protože interpretace vydaných peněz, jako součástí dluhu veřejného sektoru, je zavádějící a vedla by k umělému zvyšování zadlužení. Takové hodnoty by byly pro analýzy vývoje dluhu veřejného sektoru jen těžko využitelné.

Do dluhu veřejného sektoru jsou zahrnuty tyto položky závazků:

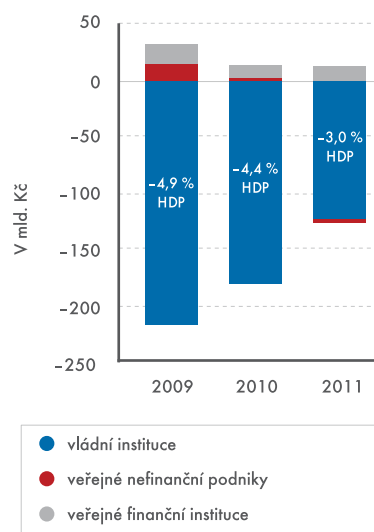
- Převoditelné vklady (AF22)
- Ostatní vklady (AF29)
- Cenné papíry jiné než účasti, mimo finanční deriváty (AF33)
- Půjčky (AF4)

V dluhu zveřejňovaném ČSÚ jsou podle maastrichtských kritérií započítávány nominální hodnoty závazků a jsou konsolidovány uvnitř i mezi subsektory sektoru vládních institucí. Naproti tomu dluh veřej-

Dluh veřejného sektoru, konsolidovaný, 2009–2011, v mld. Kč

Deficit veřejného sektoru, nekonsolidovaný, 2009–2011, v mld. Kč

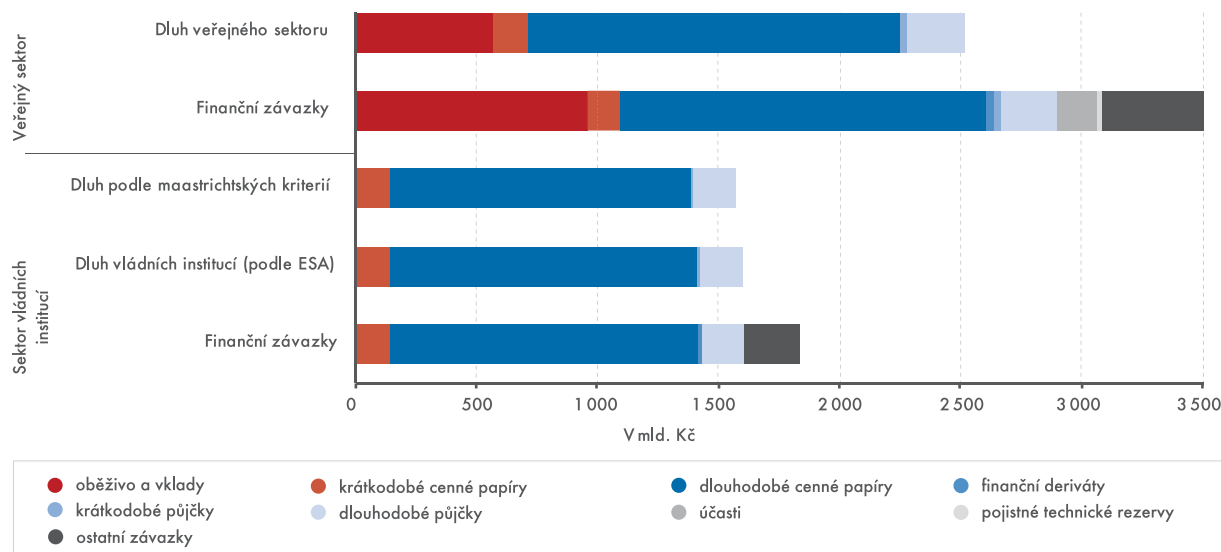
Zdroj: ČSÚ

ného sektoru obsahuje hodnoty závazků podle metodiky ESA95 a konsolidace je provedena kromě sektoru vládních institucí už pouze mezi ním a subsektorem veřejných nefinančních podniků.

Další informace, které by byly zapotřebí k zachycení celého veřejného dluhu podle maastrichtských kritérií, nemá ČSÚ k dispozici. Stejně tak se deficit podle maastrichtských kritérií

lišší od deficitu z národních účtů dalšími úpravami, které v rámci výpočtu deficitu veřejného sektoru není ČSÚ schopen zachytit. Jedná se o konsolidaci úroků, kapitálových transferů a vyloučení úroků ze swapových operací. Vliv těchto úprav ale není příliš významný, a tak jsou získané výsledky dobrým obrazem dluhu veřejného sektoru, deficitu veřejného sektoru a jejich vývoje.

Struktura dluhu a závazků, konsolidováno, 2011, v mld. Kč

Zdroj: ČSÚ

Důchodci chtějí pracovat

Česká republika patří k členským zemím EU, které se vyznačují nadprůměrnou mírou zaměstnanosti v celé široké skupině produktivního věku 20–64 let. Zatímco čeští muži mají znatelně vyšší míru zaměstnanosti než průměr EU27, jinak je tomu u žen, které jsou pod unijním průměrem.

Marta Petráňová, Bohuslav Mejstřík, oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí

Tato skutečnost je v první řadě způsobena stanovenou věkovou hranicí pro vznik nároku na starobní důchod. Přechod mezi aktivitou a neaktivitou probíhá v České republice velmi rychle a soustřeďuje se do období vzniku nároku na starobní důchod a několika málo následujících let.

Největší diference v ekonomické aktivitě mužů a žen se v současné době koncentrují právě ve skupině mladších šedesátníků. Počet pracujících mužů důchodců ve věku 65–69 let je sice vyšší než počet důchodkyň, ale celkově v tomto věku pracovalo necelých 70 tis. osob, což ovlivňuje celkovou zaměstnanost jen málo.

Ekonomicky neaktivní důchodci ukončili svou pracovní činnost převážně z důvodu dosažení věku odchodu do starobního důchodu, anebo když bylo možné odejít do jiného druhu důchodu, např. invalidního či vdovského. Tyto důvody dominovaly jak u mužů, tak i u žen, uvedlo je 86 % dotazovaných důchodců. Třetím nejčastějším důvodem byl zdravotní stav

respondentů (7 %), častěji ho uváděli muži jako důsledek vykonávané profese (řemeslníci, opraváři, pracovníci obsluhy strojů a zařízení, pracovníci ve službách a prodeji). Každý dvacátý neaktivní důchodce uvedl, že hlavní příčinou odchodu z aktivního života byla ztráta práce a nemožnost najít jiné zaměstnání. Tento důvod byl nejčastěji uváděn ve stejných skupinách profesí, jako tomu bylo u případů ukončení aktivit ze zdravotních důvodů.

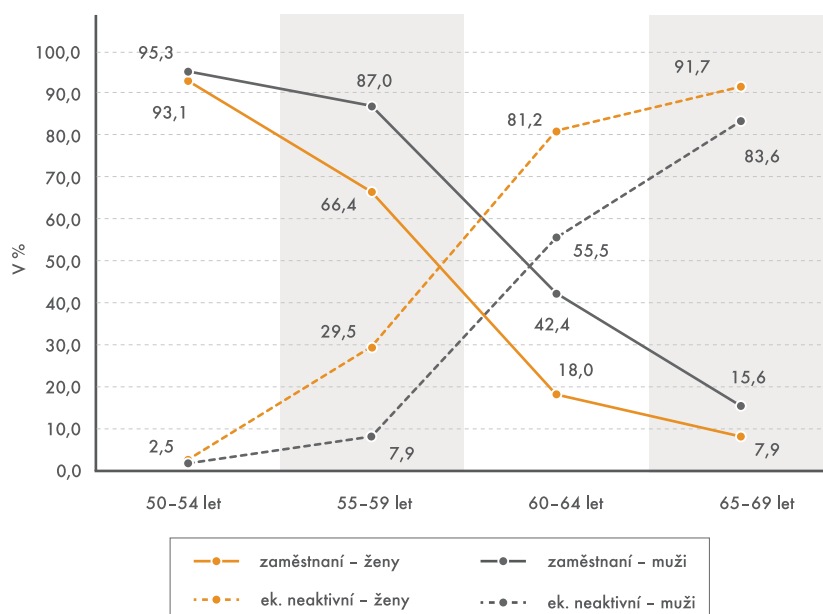
Chuť do práce trvá

Více než pětina (21,5 %) neaktivních důchodců do 70 let si přála v době ukončení pracovní činnosti dále pracovat. V přepočtu výsledků ad hoc

modulu Odchod z práce do důchodu 2012 na demografická data to znamená, že jejich počet dosáhl 244 tis. Neaktivní důchodci jsou tak výraznou pracovní rezervou, jejíž využití je při současné situaci na trhu práce problematické. V řadě zemí západní Evropy osoby v předdůchodovém a důchodovém věku využívají možnosti omezení počtu odpracovaných hodin a prodlužují tak svou délku pracovní aktivity. Omezení pracovní doby u nás využívá nebo předpokládá její využití jen malý počet osob, které nepobírají starobní důchod. Naopak každý druhý pracující důchodce pracuje na kratší pracovní dobu.

Přes 80 % pracujících důchodců uvádělo jako důvod svého zaměstnání finanční zajištění (zajištění pří-

Podíl zaměstnaných a ekonomicky neaktivních mužů a žen ve věku 50–69 let

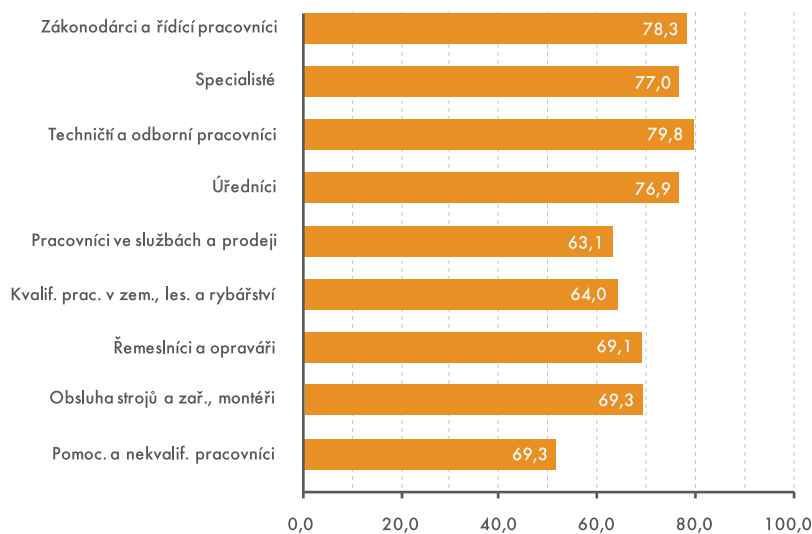
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ ČSÚ

V roce 2012 byli v rámci výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) dotazováni respondenti ve věku 50–69 let na téma jejich odchodu do důchodu (ad hoc modul 2012).

Z výsledků VŠPS vyplývá, že míra zaměstnanosti v naší republice je u mužů i u žen vysoká až do šedesátí let. Ve věkové skupině 60–64letých však je počet pracujících mužů v porovnání s počtem pracujících žen dvojnásobný.

Zdroj: ČSÚ

Podíl osob ve věku 50–59 let s penzijním připojištěním podle hlavních tříd CZ-ISCO (v %)

Zdroj: ČSÚ

jmu, kombinace udržení důchodu a příjmu). Pětina aktivních důchodců pracovala hlavně z nefinančních důvodů. Respondenti se vyjadřovali, že je práce baví nebo si chtějí udržet sociální kontakty na svém pracovišti. Mezi nefinanční důvody patří i případy, kdy respondenti nebyli schopni sehnat náhradu ve své práci nebo nenašli osobu, které by předali své podnikatelské aktivity. Relativně nejčastěji uváděli nefinanční důvody specialisté, techničtí a odborní pracovníci a pracovníci ve službách a prodeji.

Kdo využívá penzijní připojištění

Ve veřejnosti je široce diskutována otázka ekonomického zajištění osob na odpočinku. Možnosti stávajícího systému penzijního připojištění již využívá většina současných padesátníků. Na otázku, zda budou mít respondenti ve věku 50–59 let po dosažení důchodového věku nárok na plnění z penzijního připojištění, více než dvě třetiny (68,3 %) odpověděly kladně.

Je zřejmá určitá diferenciaci podle postavení respondentů. K hranici 80 % se blíží podíl penzijně připojištěných padesátníků v hlavních třídách zaměstnání: Zákonodárci a řídicí pracovníci, Specialisté, Techničtí a odborní pracovníci a Úředníci. O poznání nižší

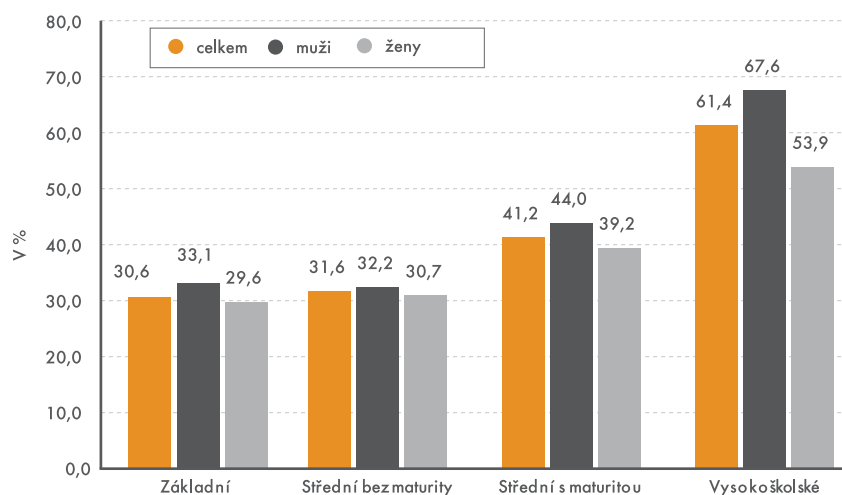
je jejich podíl v hlavní třídě: Pracovníci ve službách a prodeji a v dělnických profesích včetně Obsluhy strojů a zařízení. Nejnižší podíl připojištěných je ve skupině Pomocných a nekvalifikovaných pracovníků, kde je penzijně připojištěna pouze polovina respondentů.

Velké hlavní třídy Pracovníků ve službách a prodeji a Řemeslníků a opravářů se vyznačují nadprůměrným podílem podnikatelů bez zaměstnanců. To může být jednou z příčin relativně nižšího připojištění v těchto profesích. Zatímco skupina podnikatelů se zaměstnanci vykazuje vů-

bec nejvyšší podíl připojištěných padesátníků (84 %), jinak je tomu právě v početné skupině pracujících na vlastní účet. Celkový podíl připojištěných padesátníků, podnikatelů bez zaměstnanců, dosáhl pouze dvou třetin (65,7 %). Podíl připojištěných zaměstnanců (71,2 %) je přitom vyšší než u samostatně výdělečně činných osob o 5,5 p. b. Vyšší podíl připojištěných je i u pomáhajících rodinných příslušníků, kde dosahuje prakticky shodné úrovně se zaměstnanci.

Pracující respondenti po padesátce byli dotazováni, zda chtějí pracovat i po dosažení věku odchodu do starobního důchodu. Odpovědi se značně lišily podle stupně vzdělání respondentů. Ve skupině osob se základním vzděláním by chtěla dále pracovat necelá třetina respondentů, ale mezi vysokoškoláky to bylo dvojnásobně více.

Většina podnikatelů včetně podnikatelů bez zaměstnanců však má v úmyslu pokračovat ve své aktivní činnosti i po dovršení věku nároku na starobní důchod. Zatímco po dosažení tohoto věku chce pracovat pouze třetina zaměstnanců, ve skupině pracujících na vlastní účet to byly dvě třetiny. To je mimořádně odlišný pohled na aktivitu v poproduktivním věku. Řada pracujících na vlastní účet pravděpodobně předpokládá, že své nižší penzijní zajištění bude kompenzovat prodloužením svých pracovních aktivit. ■

Úmysl respondentů nad 50 let pracovat i po vzniku nároku na starobní důchod podle stupně vzdělání

Zdroj: ČSÚ

Žijeme déle a zdravěji?

Od roku 2005 se v ČR zvýšila střední délka života při narození u žen o 1,6 roku, u mužů o 1,8 roku. Délka života ve zdraví vzrostla u žen o 3,6 a u mužů dokonce o 4,2 roku. Stále větší část života tedy prožíváme bez zdravotních omezení.

Eva Kačerová, oddělení demografické statistiky

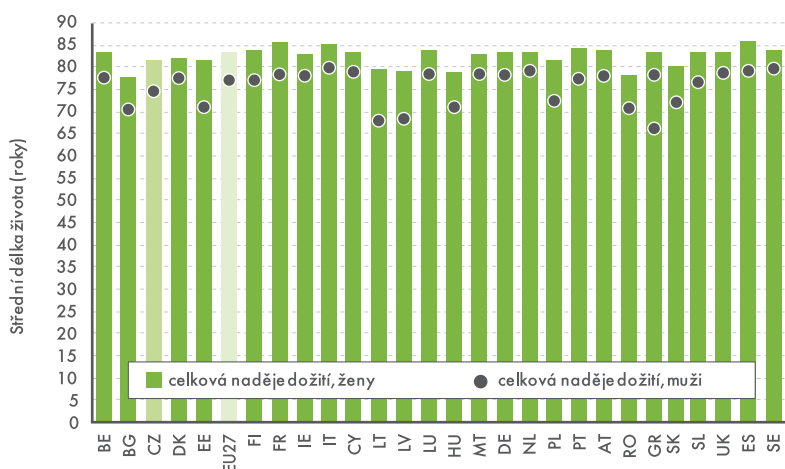
Podle úmrtnostních poměrů platných v ČR v roce 2011 by se žena narozená v tomto roce průměrně dožila 80,7 let a doba prožitá ve zdraví by činila 63,6 roku. Generace žen narozených v ČR v roce 2011 by tak prožila bez zdravotních omezení téměř čtyři pětiny svého života. Český muž narozený v roce 2011 má průměrně před sebou 74,7 roku života, z toho 62,2 roku ve zdraví, což představuje 83 % z celkové délky života. Rozdíl ve střední délce života při narození mužů a žen v ČR v roce 2011 byl 6,0 roku ve prospěch žen, ale rozdíl ve střední délce života prožitá ve zdraví byl pouze 1,4 roku. Generace mužů narozených v roce 2011 tedy bude ve srovnání s ženami z téže generace sice žít v průměru kratší dobu, avšak prožije relativně delší část svého života v dobrém zdravotním stavu, resp. ve stavu, který muži sami vnímají jako dobrý.

Generace žen narozených v ČR v roce 2005 měla před sebou v průměru 79,1 roku života, z toho 60,0 roku bez zdravotního omezení, tj. 79 %. Muži z této generace by se při zachování úmrtnostních poměrů na úrovni roku 2005 v průměru dožívali 72,9 roku, z toho připadalo 58,0 roku, tedy téměř 80 %, na dobu prožitou v dobrém zdravotním stavu.

Co ukazatelé říkají

Ukazatel střední délka života (naděje dožití) při narození udává, kolik let má průměrně před sebou osoba, která se právě narodila. Při jeho výpočtu se předpokládá, že se úmrtnostní poměry po celou dobu života dané osoby nebudou měnit, resp. že zůstanou stejné jako v roce jejího narození. Naděje dožití lze bezesporu označit za kvantitativní ukazatel. Aby bylo možné po-

Střední délka života při narození v zemích EU27 v roce 2011

Zdroj: Eurostat, ČSÚ

stihnout i kvalitativní stránku lidského života, používá se ukazatel naděje dožití ve zdraví (zdravá délka života), který je definován jako průměrný počet let života, které právě narozená osoba prožije v dobrém zdraví, tj. bez zdravotního omezení. S pomocí těchto dvou ukazatelů lze určit, zdali se s prodlužující délkou lidského života alespoň úměrně prodlužuje také doba, kdy nás neomezují nemoci.

Střední délka života ve zdraví je počítána kombinací úmrtnostních tabulek a věkově specifických podílů osob v dobrém zdravotním stavu v populaci. Úmrtnostní tabulky vychází z úplné statistiky zemřelých. Zdrojem dat o zdravotním stavu bývají obvykle výběrová šetření. V současné době se používají údaje ze šetření EU-SILC, které probíhá ve všech zemích EU. V ČR provádí od roku 2005 toto šetření ČSÚ pod názvem Životní podmínky (viz článek „Jak hodnotíme své zdraví“, Statistika&My č.4/2013, <http://bit.ly/XTcRUF>).

Jiná situace nastala v EU jako celku, kde se v letech 2005–2011 prodloužila

celková délka života u mužů i u žen, ale délka života ve zdraví rostla pomaleji a u žen dokonce došlo k jejímu zkrácení. Obyvatelky EU, které se narodily v roce 2011, by při zachování úmrtnostních poměrů tohoto roku po celou dobu jejich života měly před sebou průměrně 83,2 roku, z toho na zdravou délku života připadalo 62,2 roku, tj. téměř tři čtvrtiny délky života. Obyvatelé EU narození v roce 2011 mají před sebou v průměru 61,8 let života ve zdraví a dalších 15,7 roku s jistým zdravotním omezením, na zdravou délku života u mužů připadají čtyři pětiny z celkové naděje dožití při narození. V roce 2005 připadalo na ženy v EU v průměru 81,6 roku života, z toho by prožily 62,5, tj. 77 %, v dobrém zdravotním stavu. Muži narození v roce 2005 by se dožívali 61,8 roku života ve zdraví a dalších 13,6 roku života s nějakým zdravotním omezením, na zdravou délku života tedy připadalo 81 % celkové délky života.

Podle údajů Eurostatu z roku 2011 čeká nejdelší život (absolutně i relativně vzhledem k celkové délce života) bez velkých zdravotních problémů

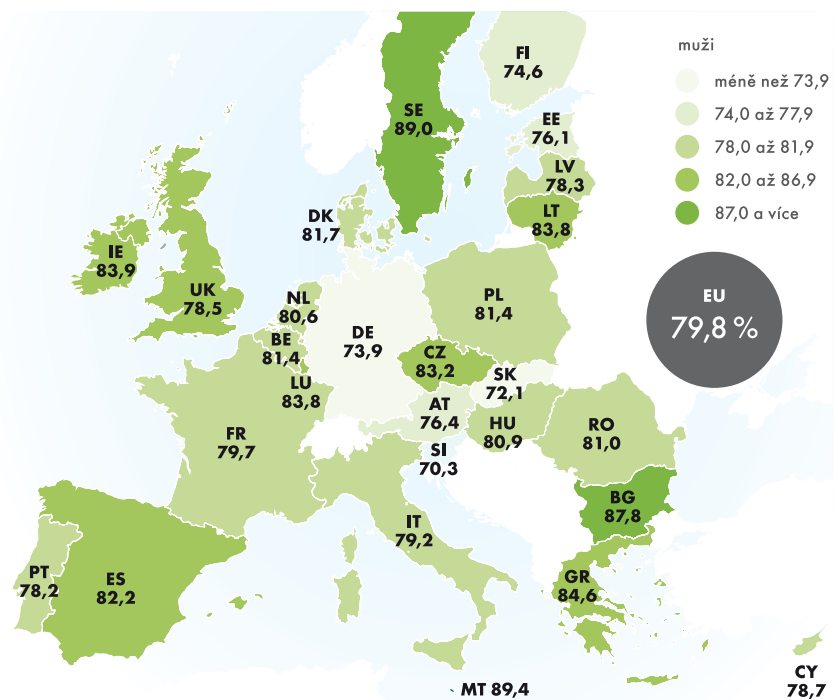
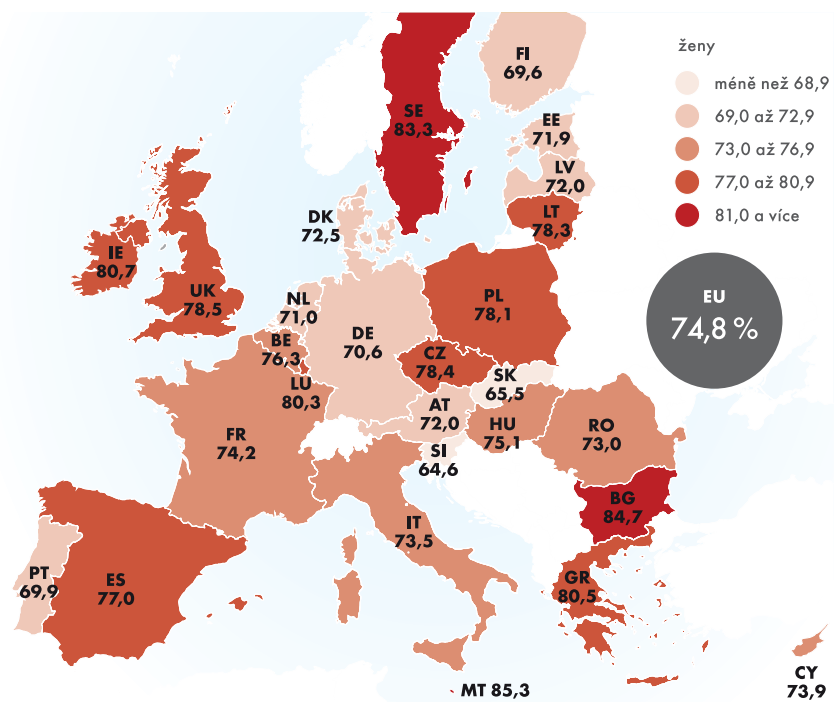

ženy a muže na Maltě a ve Švédsku (u mužů v obráceném pořadí), přičemž v těchto zemích zdravá délka života u obou pohlaví překračuje 70 let a švédští muži mají před sebou dokonce více než 71 let v dobrém zdravotním stavu. Muži ve Švédsku a na Maltě tak prožijí téměř 90 % života bez nemocí, které by je nějak omezovaly v běžném životě. U žen je poměr mezi zdravou délkou života a celkovou nadějí dožití mírně nižší, Švédky čeká ve zdraví 84 a Maltanky 85 % života. Nejkratší dobu ve zdraví prožijí občané Slovenska – u mužů je to 72,1 roku a u žen o pouhé dvě desetiny roku více. Sloveňští muži prožijí téměř čtvrtinu života v ne zcela dobrém zdravotním stavu, ženy na Slovensku čeká dokonce více než třetina z celkové délky života s nějakým zdravotním omezením.

Švédové vedou

Mezi lety 2005 a 2011 vzrostla celková délka života u mužů i u žen ve všech státech EU. Vývoj zdravé délky života už tak jednoznačný nebyl ani u žen ani u mužů. Částečně je to možné připsat na vrub dílčí změně metodiky, k níž však nedošlo ve všech zemích, a pokud ano, tak nikoli ve stejném roce. Délka života ve zdraví se u mužů nejvíce prodloužila ve Švédsku, a sice o 6,6 roku, což vzhledem k celkové naději dožití představovalo nárůst téměř o 7 procentních bodů. Zdravá délka života rostla u mužů rychleji než celková délka života také ve Finsku, Litvě, Maďarsku, Estonsku, v ČR a dále v Německu, Lucembursku a v Irsku. Poměr mezi délkou života ve zdraví a celkovou nadějí dožití u mužů se v letech 2005 až 2011 dále zvýšil i na Kypře, v Lotyšsku, na Maltě, v Rakousku a ve Španělsku, bylo to však o méně než jeden procentní bod. V ostatních zemích EU bylo tempo růstu zdravé délky života u mužů pomalejší než u celkové naděje dožití. V Dánsku dokonce podíl zdravé délky života na celkové délce života klesl o více než 8 % a i absolutně se délka života ve zdraví mezi lety 2005 a 2011 zkrátila. Za tímto poklesem je však třeba hledat změnu metodiky, k níž Dánsko přistoupilo v roce 2008. U žen lze v jednotlivých

Podíl zdravé délky života v zemích EU27 na celkové naději dožití (v %)

Zdroj: Eurostat

státech EU pozorovat většinou obdobné tendence jako u mužů, ale rozdílnou intenzitu a větší extrémy.

Odpověď na otázku v titulku není v prostoru EU27 zcela jednoznačná. V Unii jako celku došlo mezi roky 2005 a 2011 k prodloužení střední délky života při narození u mužů i u žen, zdravá délka života se u mužů sice také prodloužila, ale její nárůst neod-

povídal nárůstu celkové naděje dožití. U žen se zkrátila nejen relativní část života prožívaná v dobrém zdravotním stavu, ale dokonce došlo i k absolutnímu úbytku. V mnohých zemích EU zdravá délka života rostla pomaleji než celková naděje dožití a v některých došlo v letech 2005 až 2011 dokonce ke zkrácení doby prožité bez zdravotních omezení. ■

KVĚTEN 2013

RYCHLÉ INFORMACE	
st 1	
čt 2	
pá 3	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (18. týden)
so 4	
ne 5	Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS (1. čtvrtletí 2013)
po 6	
út 7	Zahraniční obchod (březen 2013) Stavebnictví (březen 2013) Průmysl (březen 2013)
st 8	
čt 9	Maloobchod (březen 2013) Cestovní ruch (1. čtvrtletí 2013) Služby (1. čtvrtletí 2013)
pá 10	
so 11	
ne 12	Indexy spotřebitelských cen – inflace (duben 2013) Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (19. týden)
po 13	
út 14	
st 15	
čt 16	Předběžný odhad HDP (1. čtvrtletí 2013)
pá 17	
so 18	Indexy cen vývozu a dovozu (březen 2013) Indexy cen výrobců (duben 2013)
ne 19	
po 20	
út 21	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – potravinářské výrobky (květen 2013) Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (20. týden)
st 22	
čt 23	
pá 24	
so 25	Konjunkturální průzkum (květen 2013) Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (21. týden)
ne 26	
po 27	
út 28	
st 29	Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (22. týden)
čt 30	
pá 31	Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity (duben 2013)

VYBRANÉ VÝSTUPY ČSÚ

Plodnost žen podle Sčítání lidu, domů a bytů 2011 – Česká republika + kraje
Struktura žen podle počtu narozených dětí v kombinaci s dalšími charakteristikami ženy (věk, rodinný stav aj.).
[e-verze/tisk-verze](#)

Zemědělská produkce
Souhrnné výsledky rostlinné a živočišné produkce propočtené na podkladě jednotlivých výrobků v naturálním vyjádření, ve stálých cenách a v běžných cenách v ČR za rok 2012.
[e-verze](#)

Obyvatelstvo, domy, byty a domácnosti podle Sčítání lidu, domů a bytů 2011 – Česká republika
Tradiční průřezová publikace s kombinací podrobných třídících hledisek údajů o obyvatelstvu, domech, bytech a domácnostech, zpracovaných podle obvyklého pobytu.
[e-verze/tisk-verze](#)

Lesnictví a myslivost
Materiál obsahuje hlavní ukazatele lesnické činnosti subjektů hospodařících v lesnictví v roce 2012 a ekonomické výsledky za rok 2011.
[e-verze](#)

Struktura mezd zaměstnanců
Výsledky strukturálního šetření o mzdách zaměstnanců v podrobných členěních, např. podle pohlaví, věku, vzdělání, zaměstnání apod., a také údaje o distribuci mezd.
[e-verze](#)

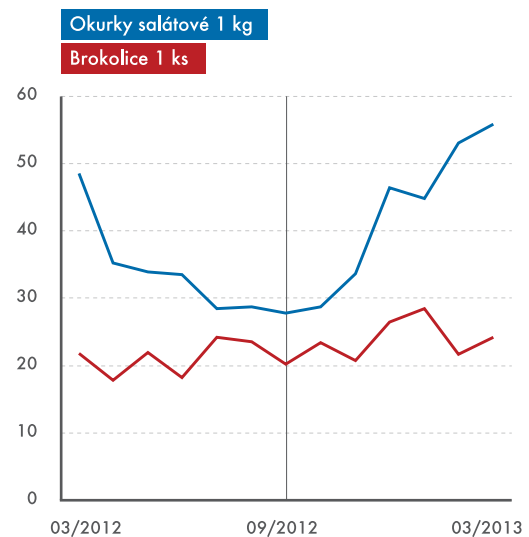
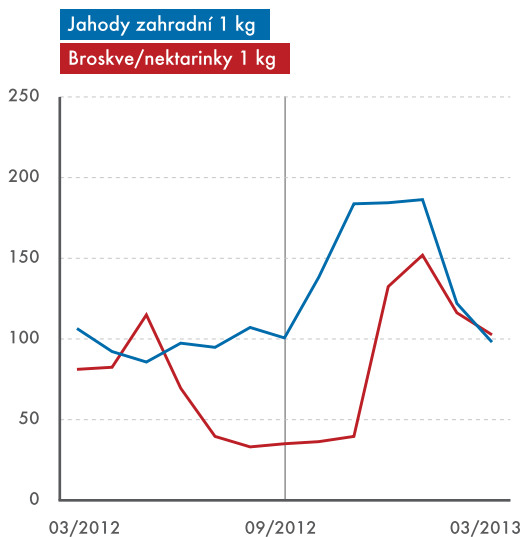
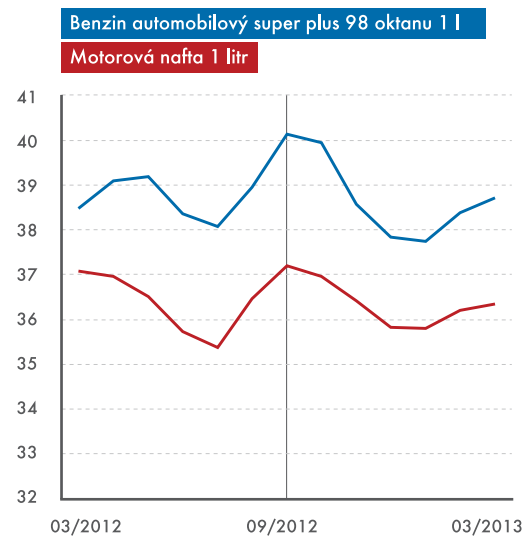
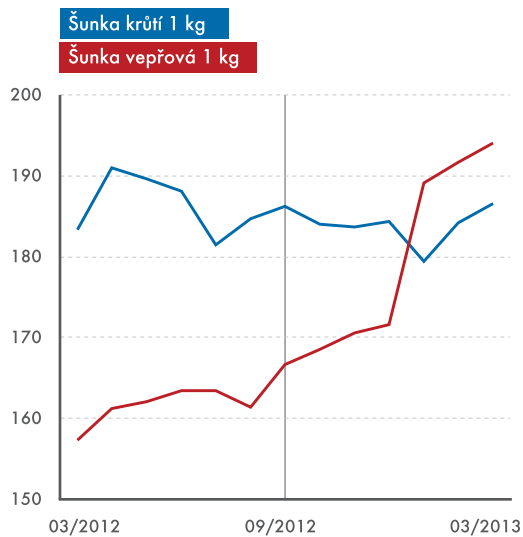
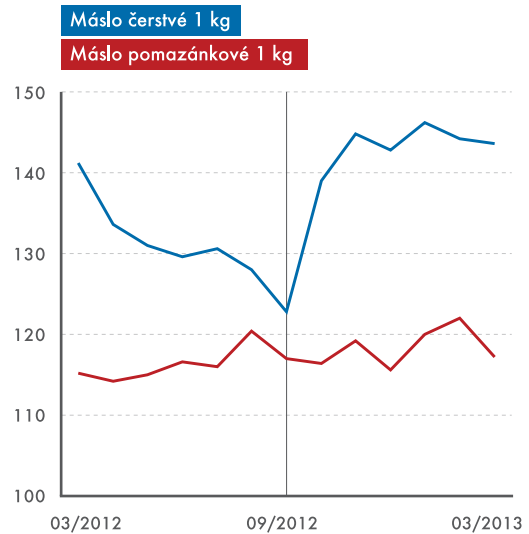
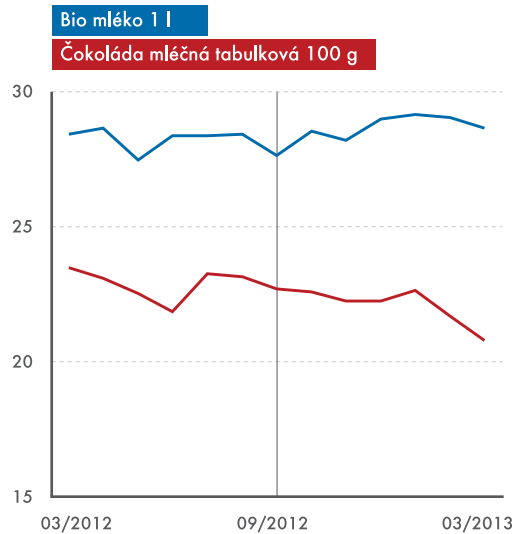
Ekonomické výsledky peněžních institucí (bankovních i nebankovních)
Údaje o zaměstnanosti a mzdách, o stavech a meziročním pohybu dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, finančních investic, souhrnné ukazatele aktiv a pasiv, informace o vybraných druzích výnosů a nákladů (daně a poplatky, kurzové ztráty a zisky z devizových operací, mimořádné výnosy a náklady atd.).
[e-verze](#)

Publikace je možné objednat (e-mail: objednavky@czso.cz, tel.: 274 052 733) nebo zakoupit v prodejně publikací v ústředí ČSÚ (Na padesátém 81, Praha 10). Všechny tituly najdete na www.czso.cz.

Průměrné spotřebitelské ceny vybraného zboží

(v Kč, březen 2012 až březen 2013)

Věkové složení věřících nad 50 let v roce 2011 a 2011

Věřící	Věková skupina		
	50-59	60-69	70+
Rok 2011			
Počet věřících	285 373	367 290	427 020
% podíl z věk. skupiny	20,2	28,1	39,4
% podíl z věřících	13,2	16,9	19,7
Rok 2001			
Počet věřících	595 127	561 486	638 269
% podíl z věk. skupiny	41,0	61,9	65,4
% podíl z věřících	18,1	17,1	19,4

Zdroj: ČSÚ

Je pravda, že starší věkové ročníky mají větší zájem o náboženství či náboženskou víru?

Podle výsledků sčítání v roce 2011 představovali šedesátiletí a starší věřící téměř dvě pětiny všech věřících (36,6 %). Zatímco jejich podíl na počtu všech věřících ve srovnání s předcházejícím obdobím zůstal prakticky stejný, jinak tomu bylo ve vztahu k občanům stejného věku. Zde došlo s ohledem na trvale pokračující úbytek nábožensky založených občanů k poklesu jak v absolutním počtu, tak také v jejich po-

dílu (jaký byl vliv dobrovolnosti odpovědi na otázku po víře, bohužel, nelze zjistit).

Prakticky po celé období života byl zájem o náboženskou víru vyšší u žen než u mužů. Ten se navíc ještě zvýšil ve vyšším věku. Ženy ve věku 70 let a výše se vyjádřily kladně ke svému náboženskému citění ve více než dvou pětinach (41,2 %), u mužů to byla jen více než jedna třetina.

K největší římskokatolické církvi se ve věku 60 a více let hlásilo téměř půl milionu osob, které představovaly skoro polovinu všech katolíků (43,6 %). Katolíček bylo podstatně více než mužů; sedmdesátileté a starší katolíčky tvořily téměř tři desetiny, muži v této věkové kategorii jen dvě desetiny.

Nejvíce seniorů má počtem svých příznivců stále se zmenšující Církev československá husitská. Šedesátileté a starší osoby tvoří z celkového počtu hlásících se k této církvi více než dvě třetiny, téměř sedmdesát procent (68,2 %). Samotní sedmdesátiletí a starší představují přitom skoro celou polovinu všech příznivců církve (44,6 %). I k této církvi se hlásí podstatně více žen než mužů. To dokládá i podíl šedesátiletých a starších žen, který překračuje sedm desetin (72,6 %).

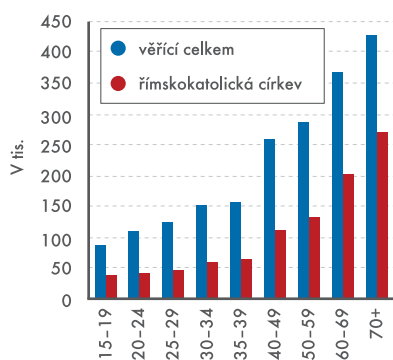
Můžete mi, prosím, poradit, kde najdu údaje o spotřebě jednotlivých druhů zboží?

Údaje o spotřebě jednotlivých druhů zboží získává Český statistický úřad z výběrového šetření statistiky rodinných účtů.

Statistické údaje najdete v tématu Příjmy, výdaje a životní podmínky domácností (<http://bit.ly/UJUF4J>), v publikacích z této oblasti (<http://bit.ly/ZFJZ2E>) nebo v analýze Spotřeba potravin v Česku 2010 (<http://bit.ly/HpgTJP>).

Pokud vás zajímá energetická spotřeba, podívejte se na publikaci Spotřeba paliv a energie 2011 (<http://bit.ly/ZLZJNs>). Další informace o spotřebě najdete také ve Statistické ročence ČR 2011 v deváté kapitole Příjmy a výdaje obyvatelstva, tab. 9.7 (<http://bit.ly/ZJBKzp>).

Počty věřících

Zdroj: ČSÚ

INFORMAČNÍ SLUŽBY

Pokud hledáte další informace, obraťte se prosím na naše informační služby:
 info servis@czso.cz
 tel.: 274 052 304, 274 052 648

Statistika&My

Měsíčník Českého statistického úřadu 05/2013

Ročník 3, vychází 10x ročně

Adresa redakce: Český statistický úřad,

Na padesátém 81, 100 82 Praha 10,

telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@czso.cz

Redakce: Michal Novotný (šéfredaktor), Alena

Gébllová (vedoucí redaktorka), Jan Cieslar, Jan Ernest,

Dalibor Holý, Eva Kačerová, Tomáš Mládek,

Marek Rojíček, Jitka Slavíková

Redakční rada: Ing. Josef Vlášek (předseda),

Bc. Michal Novotný (místopředseda),

Mgr. Jan Cieslar, Ing. Drahomíra Dubská, CSc.,

Mgr. et Mgr. Alena Gébllová, Mgr. Helena Koláčková,

RNDr. Tomáš Mládek, Helena Pexová,

prof. Ing. Iva Ritschelová, CSc.,

Ing. Marek Rojíček, Ph.D., Egor Sidorov, Ph.D.,

Jana Slavníková, Ing. Jan Srb, Ing. Hana Šlégrová,

Ing. Veronika Tichá, Ing. Pavla Trendová

Grafická úprava: Tomáš Kubašta

Fotografie: archiv ČSÚ, shutterstock.com

Tisk: Tiskárna Kleinwächter

Vydavatel: Český statistický úřad

www.czso.cz

ISSN 1804-7149, ev. č. MK ČR E 19925

STATISTICKÁ ROČENKA ČESKÉ REPUBLIKY 2012

Život naší společnosti v číslech

Publikace o rozsahu 823 stran vás uvede do ekonomického, sociálního a kulturního kontextu. Podá informace o ochraně životního prostředí a uspokojování potřeb občanů České republiky v roce 2011. Cenný zdroj informací by neměl chybět v žádné veřejné knihovně a pracovně politika, vědeckého pracovníka nebo vysokoškolského pedagoga. Statistická ročenka je branou do globálního světa informací.

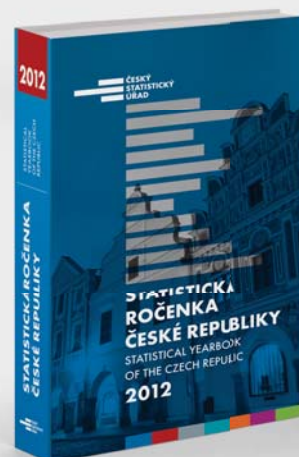
Vaše objednávky vyřídí

Český statistický úřad
Odbor informačních služeb
Na padesátém 81, 100 82 Praha 10
Tel.: 274 052 733, Fax: 274 054 070
E-mail: objednavky@czso.cz

Cena tištěné verze ročenky: 499 Kč
(včetně DPH)

Cena ročenky na CD nosiči: 99 Kč
(včetně DPH)

[WWW.CZSO.CZ](http://www.czso.cz)

SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ 2011 DEFINITIVNÍ VÝSLEDKY

na www.scitani.cz

Český statistický úřad
Na padesátém 81
100 82, Praha 10
www.czso.cz

ev. č. MK ČR E 19925

WWW.CZSO.CZ